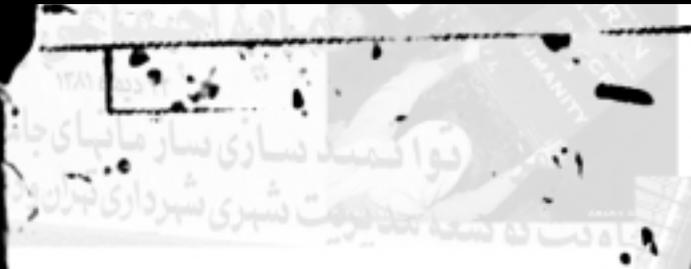

جامعه مدنی به سوی آینده

گزارشی از فعالیت های مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی

کنشگران داوطلب

مرکز مطالعات و آموزش

سازمان های جامعه مدنی ایران

THIS IS IRAN

WE ARE UNITED FOR

مقدمه

مدیر مرکز - سهراب رزاقی

عنوان یک بازیگر اصلی در جغرافیای جدید قدرت ایفای نقش می کنند. به عبارت دیگر نقش و جایگاه آنان در هندسه قدرت سیاسی اجتماعی تثبیت می شود و یکی از ارکان توسعه و دموکراسی پایدار به شمار می روند و هیچ یک از بازیگران دیگر جغرافیای قدرت قادر به حذف آنان نیستند.

اما در مرحله گذار موضوعات چندمی می تواند آینده سازمان های جامعه مدنی را تحت تاثیر قرار دهد. قوانین ناظر بر سازمان های جامعه مدنی، روابط و مناسبات با دولت و بخش خصوصی، چگونگی روابط درونی حاکم بر این سازمان ها، شیوه بهره گیری از تجربیات جهانی، طرح های ظرفیت سازی، وضعیت زیر ساخت های حقوقی سیاسی، وجود محیط توانا و دسترسی به ادبیات غنی نظری و...، از جمله این موضوعات است.

در صورت نبود دانش و آگاهی و فقدان استراتژی برای استقرار جامعه مدنی در میان حاملان آن، جامعه مدنی ایرانی جامعه ای کاغذی و بینان آن سست و لرزان خواهد بود.

از این رو جمعی از کنشگران و فعالان جامعه مدنی به منظور توان افزایش ظرفیت سازی سازمان های جامعه مدنی و تواناسازی محیط اقدام به تاسیس موسسه ای به نام کنشگران دوطلب مرکز مطالعات سازمان های جامعه مدنی ایران نموده اند.

آنچه که پیش رو دارید گزارشی است از فعالیت های انجام شده مرکز تاکنون می باشد. (شهریور ۱۳۸۲) که در اختیار صاحب نظران، اندیشمندان و فعالان جامعه مدنی قرار داده می شود. تلاش ما بر این است تا این گزارش بیش از آنکه به فهرست کردن و شرح فعالیت های انجام شده بپردازد، رؤس و محورهای آینده فعالیت های مرکز را نیز تبیین نماید. امید است با ارائه نظرات و پیشنهادات خود ما را برای عمق بخشیدن به اقدامات نظری و عملی در جهت نهادینه کردن دموکراسی و تعمیق جامعه مدنی و توسعه پایدار یاری کنید.

در سالهای پایانی هزاره دوم و سالهای آغازین هزاره جدید، جهان با یک انقلاب صنفی انجمنی مواجه بوده که تحولات و دگرگونی های عمیقی در مناسبات و روابط قدرت سیاسی اجتماعی به وجود آورده است. محور و مرکز ثقل این تحول بزرگ، سازمان های جامعه مدنی هستند که توانسته اند امروز به عنوان یک بازیگر اصلی و تاثیر گذار در پارادایم جدید توسعه و جغرافیای قدرت تبدیل شوند. به گونه ای که با تغییر در مفهوم سنتی قدرت، جغرافیای جدیدی از قدرت ترسیم نموده اند. آنان توانسته اند موج سوم فرآیند دموکراتیک سازی در جوامع مختلف را گسترش دهند.

به اعتقاد بسیاری از پژوهشگران توسعه در این برهه تاریخی، سازمان های جامعه مدنی به مثابه یک گلوله جادویی هستند که تلاش می کنند یک الگوی جدید از توسعه ارائه دهند. آنان تلاش می کنند آن بارامانی که طی قرن ها بردوش دولت و بخش خصوصی بود را به عهده گیرند و به انجام رسانند.

جامعه ایرانی نیز در دهه های اخیر همگام با تحولات جامعه جهانی با خیزش سازمان های جامعه مدنی مواجه بوده است. در این سالها آنان از تنوع و تکثر چشمگیری برخوردار بوده، افت و خیزهای پدیده ای را تجربه کرده و در عرصه های مختلف اجتماعی ظهور و بروز داشته اند، به نحوی که این دهه را میتوان دهه تاسیس سازمان های جامعه مدنی در ایران نامید.

سازمان های جامعه مدنی اکنون با پشت سر گذاشتن دوران تاسیس، وارد مرحله گذار شده اند. در این دوران آنان با فرصت ها و چالش هایی مواجه هستند که آینده سازمان های جامعه مدنی را رقم خواهد زد. چراکه اساسا دوران گذار حرکت در تاریکی، روشنائی و همراه با بیم و امید است.

با گذار موفقیت آمیز است که سازمان های جامعه مدنی وارد مرحله سوم یعنی دوران تحکیم و نهادینه سازی می شوند. مرحله تحکیم و نهادینه سازی آن وضعیتی است که سازمان های جامعه مدنی به

ظرفیت سازی

۴

کارگاه ها / ۵

- کارگاه چگونگی دریافت مقام مشورتی از شورای اقتصادی-اجتماعی ملل متحد / ۵
- کارگاه پروژه نویسی / ۵
- کارگاه چگونگی جذب منابع مالی / ۶
- کارگاه کاربرد حرفه ای اینترنت / ۶
- کارگاه برنامه ریزی استراتژیک / ۷
- کارگاه مدیریت سازمانی / ۷
- کارگاه مهارت های مذاکره / ۷

تدوین پیش نویس استراتژی های سازمان های غیر دولتی / ۸

مبادله علمی / ۱۰

تولید ادبیات / ۱۱

۱۳

دموکراسی و دموکراتیک سازی

سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی / ۱۴

- کارگاه حکومت قانون و حکومتمتگری خوب در جامعه ایرانی / ۱۴
- کارگاه ارتقاء خدمات اجتماعی، اولویت ها و چالش ها / ۱۵
- کارگاه همگرایی و واگرایی در جامعه مدنی / ۱۵
- کارگاه بازسازی اقتصادی: به سوی توسعه پایدار / ۱۶
- کارگاه ائتلاف برای صلح / ۱۶

بیانیه نهایی سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی / ۱۷

سمینار سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی ایرانی / ۱۸

۲۲

گفتگوی اجتماعی به مثابه یک راهبرد

اولین نشست گفتگوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی:

سازمان های جامعه مدنی و، اولویت ها و چالشها / ۲۳

دومین نشست گفتگوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی:

بررسی ماتریس ارزیابی و استراتژی سازمان های غیر دولتی / ۲۴

اولین نشست گفتگو میان سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد در ایران:

بررسی موانع همکاری فی ما بین / ۲۵

دومین نشست گفتگو میان سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد در ایران:

گسترش کانال های ارتباطی / ۲۶

اولین نشست گفتگوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی:

گفتگو و بازسازی جریان تصمیم گیری / ۲۶

دومین نشست گفتگوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی:

بررسی فرصت ها و چالش های فرارو در گفتگو / ۲۸

سومین نشست گفتگوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی:

راهکارهای تحقق زبان مشترک / ۲۹

۳۲

جامعه اطلاعاتی

مرکز هماهنگ کننده- دبیرخانه- مشارکت در فرآیند اجلاس / ۳۳

نشست آماده سازی سازمان های جامعه مدنی برای شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی / ۳۴

شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (آسیا - اقیانوسیه) / ۳۵

شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (ژنو) / ۳۶

نشست بررسی دستاوردهای اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی / ۳۷

برگزاری کنفرانس منطقه ای جامعه اطلاعاتی در کیش / ۳۸

۴۲

اطلاع رسانی

سایت مرکز / ۴۳

۴۴

نشریه داوطلب

فهرست

جامعه مدنی، به سوی آینده

گزارشی از فعالیت های مرکز

مطالعات و آموزش سازمان های

جامعه مدنی ایران

زیر نظر:

امید معماریان

با تشکر از همکاری:

نازلی شیخ الاسلامی، مریم حسین خواه،

امیر حسین برمکی، مسعود مختاری،

مهدی حکیمی

طراحی و صفحه آرایی:

مهرداد نراقی

نشانی مرکز: تهران، خیابان استاد مطهری،

خیابان منصور، پلاک ۷۷، طبقه سوم

نشانی پستی:

تهران صندوق پستی ۸۳۶۵-۱۴۱۵۵

تلفن و نمابر: ۸۵۵۵۶۸۴ و

۸۷۰۵۱۰۸ و ۸۷۰۵۱۰۵

وب سایت:

<http://www.irancsos.net>

برگزاری کارگاه‌های آموزشی یکی از کانونی‌ترین محور طرح ظرفیت‌سازی سازمان‌های جامعه مدنی را تشکیل می‌دهد. مرکز مطالعات و آموزش سازمان‌های جامعه مدنی ایران تجربه برگزاری کارگاه‌های زیر را طی سال گذشته (۱۳۸۱ شمسی) در قالب طرح حمایت از توسعه پایدار در چارچوب مرکز ارتباطات و منابع سازمان‌های جامعه مدنی پروژه توانمندسازی (UNDP) با خود به همراه دارد:

کارگاه چگونگی دریافت مقام مشورتی از شورای اقتصادی - اجتماعی ملل متحد

متحد (ECOSOC)

در کارگاه آموزشی چگونگی دریافت مقام مشورتی از سازمان ملل متحد (اکوسوک) نمایندگان سازمان‌های جامعه مدنی با اهمیت کسب مقام مشورتی سازمان ملل و چگونگی دریافت آن آشنا شدند. در این کارگاه دو روزه، شیوه‌های همکاری سازمان‌های غیر دولتی با سازمان ملل متحد و چگونگی فعالیت سازمان‌های غیر دولتی دارای مقام مشورتی در مجموعه نظام ملل متحد بیان شد و قطعنامه ۱۹۹۶/۳۱ شورای اقتصادی، اجتماعی سازمان ملل در خصوص چگونگی اعطای مقام مشورتی به سازمان‌های غیر دولتی مورد بررسی قرار گرفت. در ادامه شرکت‌کنندگان در یک تمرین عملی با شرایط و چگونگی اقدام برای درخواست مقام مشورتی آشنا شدند.

کارگاه پروژه نویسی

در کارگاه آموزشی «پروژه نویسی»، اصول اولیه طراحی و تدوین پروژه به اعضای سازمان‌های غیر دولتی آموزش داده شد. شرکت‌کنندگان در این کارگاه با نحوه تدوین پروژه، نیازسنجی، پایش و ارزیابی، چگونگی تامین و تنظیم بودجه و تداوم پروژه آشنا شدند و با تدوین یک پروژه فرضی، آموخته‌های خود را تمرین کردند. کتاب راهنمای تدوین پروژه اجرایی برای استفاده سازمان‌های غیر دولتی و دو متن آموزشی در رابطه با پروژه نویسی از جمله منابعی بود که در این کارگاه به شرکت‌کنندگان ارائه شد. در پایان این کارگاه از شرکت‌کنندگان دعوت شد تا پروژه‌ای را برای سازمان خود طراحی کرده و برای مرکز ارسال نمایند. تا در یک جلسه مشترک با حضور تسهیلگران کارگاه،

- چگونگی دریافت مقام مشورتی از شورای اقتصادی - اجتماعی ملل متحد / تهران ۲۶ و ۲۷ تیر

- شیوه‌های جذب منابع مالی / تهران ۹ و ۱۰ مرداد

- پروژه نویسی / تهران ۲۳ و ۲۴ مرداد

- آموزش حرفه‌ای اینترنت / مرکز ۲۴ و ۲۵ مهر

- برنامه ریزی استراتژیک / تهران ۱ و ۲ آبان

- برنامه ریزی استراتژیک / زنجان ۸ و ۹ آبان

- مدیریت سازمانی / تهران ۶ و ۷ آذر

- آموزش حرفه‌ای اینترنت تهران / ۱۳ و ۱۴ آذر

- مدیریت سازمانی / سنندج ۲۰ و ۲۱ آذر

- برنامه ریزی استراتژیک / ساری ۲۷ و ۲۸ آذر

- مدیریت سازمانی / اصفهان ۴ و ۵ دی

- برنامه ریزی استراتژیک / اهواز ۱۸ و ۱۹ دی

- مهارت‌های مذاکره و گفتگو با دولت و بخش خصوصی / تهران ۲۵ و ۲۶ دی

- مدیریت سازمانی / اهدان ۲ و ۳ بهمن

- آموزش حرفه‌ای اینترنت / مرکز ۱۶ و ۱۷ بهمن

ظرفیت‌سازی

سازمانهای غیردولتی در موج چهارم در اقصی نقاط جهان در فرایند توسعه و دموکراتیک سازی نقش موثری ایفا نموده اند.

در دهه اخیر، جامعه ایرانی نیز با خیزش سازمانهای غیردولتی مواجه بوده است و آنان از رشد، تنوع و تکثر چشمگیر برخوردار بوده و در عرصه های مختلف اجتماعی ظهور و بروز داشته اند.....با این حال آنان با پشت سرگذاشتن دوره تاسیس وارد دوران گذار شده اند. در این مرحله یکی از مهمترین موضوعاتی که آینده جامعه سازمانهای غیردولتی را رقم می زند طرح های ظرفیت سازی است که از سوی مراکز ظرفیت سازی سازمانهای جامعه مدنی یا دیگر بازیگران به اجرا در می آید. در صورت نبود دانش، آگاهی و فقدان استراتژی در طرح های ظرفیت سازی، جامعه مدنی، جامعه ای کاغذی و بنیانهای آن سست و لرزان خواهد بود.

امروز تمرکز روی موضوع ظرفیت سازی برای فعالان و حاملان جامعه مدنی به مثابه یک انتخاب استراتژیک است همچنین برای بسط یک استراتژی جهت گذار موفقیت آمیز و توسعه سازمانهای غیردولتی است.

مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی با درک چنین ضرورتی، ظرفیت سازی سازمانهای جامعه مدنی را در بعد فردی، سازمانی و محیطی در دستور کار خود قرار داده است.

در سال گذشته برگزاری کارگاههای آموزشی، مبادله علمی بین جمعی از سازمانهای جامعه مدنی ایران و آلمان (بنیاد فریدریش ایبرت) و تولید ادبیات جامعه مدنی و دموکراسی مهمترین فعالیت مرکز در امر ظرفیت سازی بوده است

تدوین شده را با سه نگاه «زمان و ذینفعان»، «حداقل‌های درونی» و «بسترسازی» اولویت بندی کردند. این کارگاه ۲۰ و ۲۱ آبان در تهران، ۲۷ و ۲۸ آذر در ساری و ۱۸ و ۱۹ دی در اهواز برگزار شد.

کارگاه مدیریت سازمانی

کارگاه «مدیریت سازمانی» با هدف آشنا کردن نمایندگان سازمان‌های غیر دولتی با اصول اساسی مدیریت برگزار شد.

وظایف چهارگانه مدیریت، درک مفهومی و انتزاعی از سازمان و رابطه آن با محیط، نقش رهبر در سازمان، روشهای رهبری موثر و توجه به اصول اولیه کار گروهی از جمله موضوعاتی بود که در این کارگاه به آن پرداخته شد.

این کارگاه ۲۰ و ۲۱ آذر در سنندج، ۴ و ۵ دی در اصفهان و ۳ و ۲ بهمن ۱۳۸۱ در زاهدان برگزار شد.

کارگاه «مهارت‌های مذاکره

کارگاه مهارت‌های مذاکره با هدف آموزش فنون مذاکره و اصول کلیدی ارتباطات به اعضای سازمان‌های غیر دولتی و با توجه به اعلام نیاز بسیاری از سازمان‌های غیردولتی در برنامه‌های مرکز قرار گرفت. در این کارگاه با تعریف مذاکره به عنوان ارتباطی دوسویه برای دستیابی به رضایتمندی دو جانبه، از آگاهی کامل به موضوع مذاکره و اشراف به تمام جوانب آن، صراحت در بیان، منطق، بردباری، هوشیاری کامل و سرعت انتقال در طول مذاکره، مشارکت فعال و جلب مشارکت فعال، مدیریت زمان و ... به عنوان ویژگی‌ها و صفات مذاکره کننده یاد شد و عوامل موثر در یک مذاکره نامناسب مورد بررسی قرار گرفت. تبیین استراتژی‌های مذاکره و بررسی فرآیند مذاکره از دیگر بخشهای این کارگاه بود. در این بخش شرکت کنندگان با فرآیند مذاکره شامل مراحل آمادگی، ایجاد روابط و زمینه سازی، معرفی و جلسات پرسش و پاسخ، درگیر شدن و متقاعد سازی آشنا شدند و ضمن بررسی تاکتیک‌های مورد استفاده در مذاکره، روش‌های مقابله با تاکتیک‌های متداول و نحوه به کارگیری ترفندهای مذاکراتی را آموزش دیدند. روش‌های ختم مذاکره، ایجاد وقفه در مذاکرات، مذاکره غیررسمی، تاکتیک حمله، قاطعیت و تاکتیک گام به گام از جمله تاکتیکهایی بود که اهداف، آثار و نحوه کاربرد آن در این کارگاه مورد توجه قرار گرفت. در ادامه شرکت کنندگان، انواع مذاکره و شیوه برخورد موثر در هر یک از آنها را تحلیل کردند و به تبیین خصوصیات یک مذاکره کننده حرفه‌ای پرداختند. نمایش فیلم راجع به فنون مذاکره و شیوه‌های برقراری ارتباط و بیان تجربیات شرکت کنندگان در رابطه با مذاکراتی که به انجام رسانده بودند از جمله بخش‌های دیگر این کارگاه بود که مورد توجه حاضرین قرار گرفت. این کارگاه ۶ ساعته با حضور ۵۰ نفر از اعضای سازمان‌های غیر دولتی، ۲۶ دی ماه ۱۳۸۱ برگزار شد.

-لازم به ذکر است که کارگاه‌های برگزار شده فوق در قالب مرکز برگزار شده است.

کارگاه برنامه ریزی استراتژیک

کارگاه آموزشی برنامه ریزی استراتژیک طی چهار دوره در شهرهای تهران، زنجان، ساری و اهواز برگزار شد. شرکت کنندگان در این کارگاه طی چهار جلسه مفاهیم و تعاریف برنامه ریزی استراتژیک و مراحل سه گانه فرآیند برنامه ریزی استراتژیک شامل تدوین، اجرا و ارزیابی را مورد بررسی قرار دادند.

در بخش اول کارگاه شرکت کنندگان با اهمیت و ضرورت برنامه ریزی استراتژیک و برخی تعاریف و مفاهیم مربوط به آن آشنا شدند. بررسی نحوه تدوین برنامه ریزی استراتژیک، برنامه کار بخش دوم این کارگاه بود، در این بخش محورهای تدوین استراتژی شامل افق سازمانی، مأموریت، فرصتها و تهدیدها، نقاط قوت و ضعف، اهداف بلند مدت و انتخاب استراتژی مناسب مورد بررسی قرار گرفت و چهار چوب تحلیلی تبیین شد. SWOT تدوین استراتژی در قالب آنالیز در ادامه شرکت کنندگان بخشهای مختلف اجرای استراتژی را مورد توجه قرار دادند و نحوه هدف گذاری سالانه، سیاستگذاری، تخصیص منابع، اصلاح ساختار تشکیلاتی و بازنگری امور را آموزش دیدند. بخش پایانی این کارگاه به تبیین نحوه ارزیابی و شرایط اثربخشی یک استراتژی اختصاص یافت. طرح ریزی برای حوادث غیر مترقبه، مشخصه‌های یک سیستم اثربخش و بررسی الگوهای ارزیابی از جمله مباحث مطرح شده در این بخش بود.

در انتها شرکت کنندگان در سه گروه کاری استراتژی‌های پیش‌بینی شده برای سازمان‌های غیردولتی که توسط مرکز

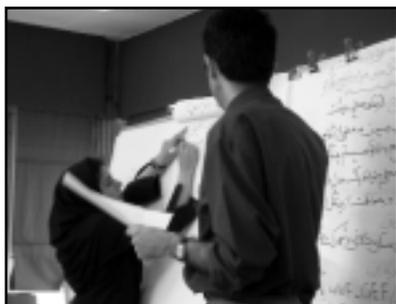

پروژه های ارسالی مورد بحث و بررسی قرار گیرد. این کارگاه ۲۳ و ۲۴ خرداد ۱۳۸۱ با حضور ۴۰ نفر از نمایندگان سازمان های غیر دولتی برگزار شد.

کارگاه چگونگی جذب منابع

مالی

در کارگاه دو روزه آموزشی شیوه های جذب منابع مالی نمایندگان ۴۸ سازمان غیر دولتی با روشهای گوناگون تامین بودجه برای طرح ها و فعالیت های سازمان های غیر دولتی داخلی و خارجی در این زمینه و محدودیتهای و موانع پیش روی این سازمان ها در جذب منابع مالی آشنا شدند. در اولین روز این کارگاه پیش شرطهای ورود به موضوع جذب منابع مالی مورد بررسی قرار گرفت و در خصوص پیش شرطهای سازمانی (نظیر: مهارت چانه زنی، طرح پروژه نویسی، مدیریت امور مالی، پایداری فعالیت ها، امکان تداوم، خود ارزیابی و.....)، پیش شرط های محیط داخلی (نظیر: رعایت حساسیت های داخلی برای سازمان های ثبت شده، ارتباط یا دولت، عملکرد داخلی، ابتکارات و نو آوریها، اطلاع رسانی عمومی، در خصوص فعالیت ها و.....) و پیش شرط های محیط بین المللی (نظیر: اقدام در یک مجموعه سازمان های غیر دولتی، شبکه ای، رعایت دور نمای جنسیتی، پایداری، اعتماد و.....) توضیحاتی ارائه شد. در بخش دوم کارشناسان وزارت امور خارجه، وضعیت همکاری سازمان های بین المللی، نحوه همکاری و استفاده از منابع مالی خارجی را برای شرکت کنندگان تشریح کردند. ویژگی های کمک دهندگان بین المللی و

نقش جدید آنان در این عرصه نیز مورد بررسی قرار گرفت. تجزیه و تحلیل محیط درونی و بیرونی سازمان های غیر دولتی و شرح 5m در مدیریت سازمان های غیر دولتی (management ship, mission, money, marketing, member stakeholder) در این کارگاه بود. در ادامه سه انگیزه (stakeholder slept) مکانیسم توجه به ذینفع ها و ذی ربط ها))، pest آنالیز، توجه به فضای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و تکنولوژی و آنالیز swot مورد توجه شرکت کنندگان قرار گرفت و نمونه هایی در این زمینه ارائه شد. نماینده UNDP در این کارگاه نیز به ویژگی های طرح GEF پرداخت و به سوالات حاضرین در خصوص نحوه تخصیص کمک های UNDP به سازمان های غیر دولتی پاسخ داد. معرفی آژانس های بین المللی که به سازمان های غیر دولتی کمک می کنند، و نحوه برقراری ارتباط با این سازمان ها از جمله برنامه های

کارگاه " کاربرد حرفه ای اینترنت

کارگاه آموزشی " کاربرد حرفه ای اینترنت از جمله کارگاههایی بود که در شش دوره دوروزه برای اعضای سازمان های غیر دولتی تهران و شهرستانها برگزار شد.

شرکت کنندگان در این کارگاهها که با مفاهیم اولیه کامپیوتر، برنامه ویندوز، نرم افزارهای خاص اینترنت و زبان انگلیسی آشنایی داشتند، دریک تمرین عملی با ویژگی های یک سایت موثر در اینترنت، معرفی و ارتقای سایت در موتورهای جستجو، آشنایی با کارکرد موتورهای جستجو، کتابخانه های مجازی، چگونگی راه اندازی یک فهرست عضو پذیر (لیست سرورها) و کارکرد حرفه ای پست الکترونیکی آشنا شدند. این کارگاهها ۲۰ و ۲۱ شهریور، ۲۴ و ۲۵ مهر، ۱۲ و ۱۴ آذر و ۱۶ و ۱۷ بهمن برای اعضای سازمان های غیر دولتی تهران، ۱۸ آذر و ۵ اسفند برای اعضای سازمان های غیر دولتی قزوین و زنجان، برگزار شد.

ماتریس ارزیابی و استراتژی سازمان های غیردولتی

ب) تهدیدها و تنگناها	ف) تقاضاها، موقعیت ها و فرصتها	
<ol style="list-style-type: none"> ۱- فربه شدن دولت ۲- شکل گیری نگاه امنیتی به سازمان های غیردولتی ۳- شکل گیری GO NGOs ۴- ضعف بودن بخش خصوصی ۵- وجود انجماد و تصلب در جامعه مدنی ۶- رشد و گسترش پوپولیسم در جامعه ۷- ناموزونی جامعه سیاسی و جامعه مدنی ۸- عدم تغییر در قوانین ناظر بر سازمان های غیر دولتی (ثبت و مالیاتی) ۹- تعدد مراکز تصمیم گیری (در مورد NGOs) ۱۰- شکل گیری جامعه مدنی 	<ol style="list-style-type: none"> ۱- به رسمیت شناختن سازمان های غیردولتی به عنوان بازیگر جدید در عرصه توسعه و فرآیند دموکراتیزاسیون ۲- گسترش فضای عمومی در جامعه ۳- تمایل دولت و بخش خصوصی برای همکاری با سازمان های غیردولتی ۴- تبدیل شدن به یک جزء پارادایم در توسعه ۵- گسترش فضای اعتماد عمومی در جامعه ۶- اصلاح قوانین ناظر ۷- تمایل دولت به کوچک شدن، ناتوانی دولت و بخش خصوصی در انجام ۸- فرآیند جهانی شدن ۹- تمایل دولتها، آژانس ها و بنیادهای بین المللی برای تقویت سازمان های غیردولتی ۱۰- قدرتمند شدن جامعه مدنی در سطح بین المللی و حضور فعال NGOs در سطوح مختلف ۱۱- توجه ویژه سازمان ملل متحد به سازمان های غیردولتی ۱۲- گسترش فرآیند دموکراسی در سطح بین المللی ۱۳- افزایش امکان دسترسی به اطلاعات 	
<p>د) استراتژی: WO حداقل - حداکثر ها</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- مبادله تجربیات بین سازمان های غیردولتی داخلی و خارجی ۲- اصلاح روابط و ساختار سازمانی با رویکرد دموکراتیک ۳- تلاش برای اعتماد سازی ۴- شکل دهی و فعال نمودن شبکه های انجمنی ۵- تدوین معیارهای اخلاقی ۶- نهادینه سازی سازمان های غیردولتی ۷- بهره گیری از فرصت های داخلی و خارجی برای تجهیز و ایجاد تنوع در منابع ۸- تقویت مکانیسم اطلاع رسانی و آموزشی به سازمان های غیردولتی با استفاده از منابع موجود بین المللی و داخلی 	<p>د) استراتژی: SO حداقل - حداکثر ها</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- ایفای نقش به عنوان یک بازیگر در عرصه توسعه و دموکراتیزاسیون ۲- گسترش همکاری با دولت و بخش خصوصی ۳- تسریع در مقررات زدایی ۴- گسترش همکاری با سازمان های بین المللی ۵- قبول مسئولیت و تعهدات جدید در عرصه عمومی ۶- افزایش قدرت چانه زنی ۷- پیدایش ظرفیت های جدید برای گسترش شبکه های مشارکت ۸- بالا بردن میزان سرمایه اجتماعی 	<p>ارزیابی درونی</p> <p>الف) نقاط قوت و مثبت داخلی</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- خود جوش بودن - داوطلب بودن ۲- مستقل بودن ۳- انسان دوستانه بودن ۴- انعطاف پذیری ۵- خلاقیت و ابتکار ۶- تنوع و تکثر ۷- نمایندگی ۸- تخصصی بودن ۹- جوان بودن سازمان های غیردولتی
<p>و) استراتژی: WT حداقل - حداکثر ها</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- افزایش توانمندی سازمانی ۲- شفاف ساختن عرصه های تعامل و عمل ۳- تقویت ارتباطات ۴- تدوین استراتژی برای پایداری (نهادی، عملیاتی و مالی) ۵- تلاش برای حفظ استقلال ۶- افزایش توان بازیگری در عرصه داخلی و بین المللی و فراگیری قواعد بازی 	<p>ه) استراتژی: ST حداکثر - حداقل ها</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- ائتلاف ۲- تعریف سازمان های غیردولتی از جایگاه و نقش خود در میان بازیگران دیگر ۳- پرورش رهبران قدرتمند در مقابل تهدیدات بیرونی ۴- تدوین استراتژی برای عمل ۵- چانه زنی و گفت و گو برای ایجاد فرصت ۶- خلق فضای مدنی جدید و شکل دهی کانون های جدید مقاومت ۷- تلاش برای وارد شدن در مکانیسم تصمیم گیری ۸- تولید و تکثیر ادبیات سازمان های غیردولتی ۹- پرهیز از ورود در عرصه فعالیت های سیاسی 	<p>ب) نقاط ضعف و آسیب پذیری</p> <ol style="list-style-type: none"> ۱- ضعف سازمانی (تشکیلاتی) ۲- شیوه اداره نامطلوب (Bad Governance) ۳- روابط کینتالیستی ۴- فقدان استراتژی برای عمل ۵- فقدان روابط متقابل با دولت و بخش خصوصی و سازمان های بین المللی ۶- تبدیل شدن به بنگاههای اقتصادی و سیاسی ۷- نداشتن استراتژی برای پایداری ۸- نداشتن اعتماد به نفس (خود باوری) ۹- نداشتن شبکه های انجمنی گسترده و فعال ۱۰- کمبود اعتماد بین سازمان های غیردولتی ۱۱- ارتباط ضعیف با محافل

تدوین پیش نویس استراتژی های سازمانهای غیردولتی

اهداف

اما اهداف اصلی مرکز از تدوین پیش نویس استراتژی را می توان در موارد زیر خلاصه کرد:

۱- تبیین وضعیت موجود سازمان های غیردولتی و مسیر حرکت آتی آنان در جامعه ایرانی ترسیم شود. همچنین چشم اندازی برای آینده آنان فراهم گردد؛

۲- اولویتهای سازمان های غیردولتی را جهت اجرا و به کارگیری منابع و فرصتها مشخص کند؛

۳- پایه های منسجم تئوریک و عملی برای تصمیم گیری سازمان های غیردولتی فراهم سازد؛

۴- سازمان های غیردولتی، تصمیماتشان را بر حسب نتایج و پیامد آتی آن اتخاذ کنند؛

۵- سازمان های غیردولتی مشکلات و چالشهای فراروی خود را حل نمایند و عملکرد سازمانی خود را برای مقابله با تهدیدات بهبود بخشند؛

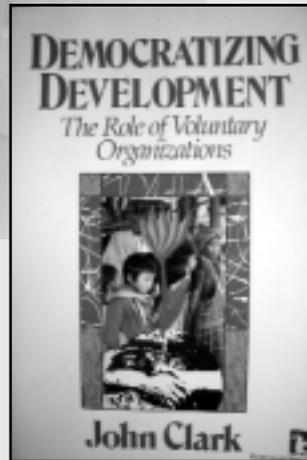
۶- با توجه به فرصتها و تهدیدات موجود محیطی، سازمان های غیردولتی خود را برای تغییرات سریع و شرایط موثر و کارا مجهز نمایند.

با تحولات و دگرگونی های دهه هفتاد در جامعه ایرانی زمینه مناسبی برای رشد و گسترش این سازمان ها پدید آمده است. با این حال هر چند سازمان های غیردولتی در سطوح ملی و بین المللی و عرصه گوناگون اجتماعی نقش آفرین شده اند اما آنان در جامعه ما پس از پشت سر گذاشتن مرحله تاسیس، در دوران گذار با چالش و موانع جدی روبرو هستند. از جمله چالشهای فراروی می توان به مواردی همچون فقدان ادبیات سازمان های غیردولتی، ضعف بسترها و زمینه های حقوقی موجود، عدم ارتباط ارگانیک و تعریف شده با دولت، بخش خصوصی و سازمان های بین المللی و ... اشاره کرد. اما مهمترین چالش فراروی سازمان های غیردولتی در مرحله گذار و تحکیم فقدان استراتژی برای عمل است. از اینرو مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی ایران اقدام به تدوین پیش نویس استراتژی سازمان های غیردولتی کرد. تهیه این استراتژی با همکاری داوطلبانه جمعی از فعالان سازمان های غیردولتی و در چند جلسه متوالی میسر شد

تولید ادبیات

مرکز در نظر دارد کتاب هایی در خصوص سه موضوع دموکراسی، جامعه مدنی و توسعه پایدار منتشر کند. در حال حاضر برخی از این کتاب ها آماده شده است و اقدامات لازم برای چاپ آنها صورت گرفته است. عناوین کتاب های در دست انتشار به شرح زیر می باشد:

دولت دمکراتیک

توسعه گرا

نویسندگان: مارک رابینسون و گوردون وایت
انتشارات: دانشگاه آکسفورد

کتاب دولت دمکراتیک و توسعه گرا دارای یک مقدمه و سه بخش می باشد که بخش اول کتاب دارای سه مقاله است که عبارتند از: ایجاد یک دولت دمکراتیک توسعه گرا - اشکال دولت دمکراتیک توسعه گرا - مرگ بدون مالیات: دموکراسی، توانایی دولت و وابستگی به کمک در جهان چهارم. بخش دوم کتاب نهادهای سیاسی و نیروهای اجتماعی است که شامل موارد زیر است: دمکراتیک شدن و دولت توسعه گرا، دموکراسی، مشارکت و سیاستگذاری عمومی، سیاست طراحی نهادی، پیامدهای نهادهای سیاسی فدرال در هندوستان برای توسعه و نهادهای دمکراتیک و توسعه در آفریقای جنوبی پس از دوران آپارتاید. بخش سوم به راههای تحقق دموکراسی می پردازد و همچنین تلاش دارد به این سؤال پاسخ دهد که آیا جایگزینی برای لیبرال دموکراسی وجود دارد.

دموکراسی محلی

نویسندگان: یموتی سیک و جولی بالینگتون و ...

انتشارات: موسسه Idea

مباحثه پیرامون

حکومتگری

نویسندگان: جان پیرو و ...
انتشارات: دانشگاه آکسفورد

این کتاب به بحث پیرامون حکومتگری "governance" می پردازد و دارای دو بخش و یازده فصل به شرح زیر است. بخش اول به موضوع حکومتگری، دموکراسی و دولت می پردازد و بخش دوم نیز به ضرورت اشکال حکومتگری بین المللی اشاره دارد.

سازمان های غیرحکومتی

در جهان آینده (مجموعه

مقاله)

نویسندگان: میشل ادواردز، دیوید هولم و تینا والاس و ...

این کتاب دربردارنده مقالات زیر می باشد: سازمان های غیرحکومتی در جهان آینده (به قلم میشل ادواردز و هولم و والاس) - سیاست و پادسیاست فعالیتهای سازمان های غیردولتی (به قلم ویلیام فیشر) - نقش سازمان های غیردولتی در جامعه مدنی (یورگنسن) - سازمان های غیردولتی و جامعه مدنی: بعضی واقعیتها و تحریفها (به قلم آنتونی جاج).

این کتاب دارای شش فصل است: عناوین فصلهای کتاب دموکراسی

محلی به شرح زیر است: مفاهیم، چالشها و روندها - طراحی نظامهایی برای دموکراسی محلی - تنوع و دموکراسی - ارتقای دموکراسی انتخاباتی - دموکراسی مشارکتی - ارتقای دموکراسی محلی در قرن بیست و یکم.

سازمان های غیردولتی و

توسعه - مطالعه موردی

سی سازمان غیردولتی در

آمریکای لاتین

نویسنده: توماس اس کرول

انتشارات: دانشگاه جان هاپکینز

این کتاب دارای هفت فصل به شرح زیر می باشد: سازمان های حامی توسعه گونه خاص سازمان های غیردولتی، سنخ شناسی سازمان های غیردولتی، کارویژه های سازمان های غیردولتی، مختصات و ویژگیهای آنها: تحویل خدمات - دسترسی به اقشار - مشارکت - ایجاد امکانات گروهی - نوآوری و خلاقیت - اعانه دهندگان و گروههای ذینفع، تصویرهای پایانی عملکرد سازمانی، تحلیلی پیرامون سازمان های غیردولتی پرو- کاستاریکا و شیلی.

دیدار نمایندگان مرکز توانمند سازی از آلمان و بلژیک

نمایندگان مرکز مطالعات به همراه یک هیات ایرانی به دعوت بنیاد فرهنگی فردریش ایبرت آلمان و با هدف تعمیق رابطه سازمان های جامعه مدنی ایران و آلمان و بلژیک به این دو کشور سفر کرد.

در این سفر که نمایندگانی از شبکه تشکلهای زنان، محیط زیست، کنفدراسیون صنعت و برخی از مراکز توانمند سازی حضور داشتند، نشست هایی با سازمان های غیردولتی آلمانی، دانشگاهیان متخصص در امور جامعه مدنی، مسئولین اتاق بازرگانی ایران و آلمان، رئیس مجلس و همچنین نماینده مربوط به بخش خاورمیانه و مجلس آلمان برگزار شد.

در ادامه سفر، هیات ایرانی با آقای کمالی جانشین سفیر ایران در سفارت آلمان دیدار کردند. کمالی در این دیدار با اشاره به نقش مهم سازمان های غیردولتی در تعمیق روابط مردم دو کشور آلمان و ایران اعلام کرد که پس از سفر سال ۲۰۰۰ آقای خاتمی به آلمان روابط ایران با این کشور به سطح بالاتری ارتقا پیدا کرد. در همین راستا مبادلات فرهنگی و دیدار هیات های ایرانی با سهولت بیشتری صورت می گیرد. مدیر بخش خاورمیانه ای بنیاد فردریش ایبرت نیز در دیدار با هیات ایرانی گفت: «تصویری که از ایران در جامعه آلمانی ارائه می شود تا حدود زیادی وابسته به تصویری است که رسانه های غربی ارائه می کنند. این تصویر تصویر مناسبی نیست و من امیدوارم با حضور این هیات که در بخش های مختلف از فعالان جامعه مدنی ایران به شمار می آیند بتواند تصویر واقعی تری از ایران نشان دهد. وی افزود: بنیاد فردریش ایبرت را «آژانس گفت و گو» می نامند و این شاید به این دلیل باشد که بسیاری از همکاری های فرهنگی که در آلمان بین گروه های مختلف انجام می شود توسط این بنیاد مورد حمایت قرار می گیرد. گر بر گفت: «البته در آلمان کسانی هستند که به موضوع رابطه با ایران و حتی جامعه مدنی آن با تحفظ نگاه می کنند ولی ما سعی می کنیم حمایت طرفهای مختلف را برای گسترش همکاری با ایران جلب کنیم.

در جلسه ای که با فعالان سازمان های غیردولتی و شبکه های این سازمان ها برگزار شد موضوع شبکه سازی به دو صورت واقعی و مجازی مورد بررسی قرار گرفت و دو طرف برای انتقال تجربیات و آشنایی با وضعیت شبکه های تهدیدها و فرصت های پیش رو، اعلام آمادگی کردند همچنین فواید شبکه سازی نیز مورد بررسی قرار گرفت.

در جلسه دیگری که با دانشگاهیان متخصص در امور جامعه مدنی آلمانی برگزار شد، دکتر هایکه والک از دانشگاه صنعتی برلین از هیات ایرانی پرسید که از مجموعه اطلاعاتی که از فعالیت های شما دریافت کردیم این پرسش مطرح می شود که موضوع «پایداری انجمنی» در ایران به کجا انجامیده است؟ در پاسخ به این سوال طرف ایرانی اظهار داشت: «سه نوع پایداری را باید از هم تفکیک کنیم: پایداری مالی، عملیاتی و نهادی» در شرح این سه موضوع یکی از اعضای هیئت ایرانی گفت: «منظور از پایداری نهادی گسترش کمی و کیفی سازمان های غیردولتی در چند سال اخیر بوده است. در زمینه پایداری عملیاتی هم موفقیت هایی در این زمینه کسب شده است مانند فقر زدایی، آسیب دیدگان اجتماعی و ... مباحث مربوط به حقوق شهروندی، حقوق زنان و ... در زمینه پایداری منابع هم سازمان های غیردولتی توانسته اند به تجهیز منابع مالی بپردازند که بیشتر این منابع داخلی است و در استفاده از منابع بین المللی نیز سازمان های غیردولتی ایران دارای صنف می باشند.

گزارش تفصیلی این سفر در شماره ۸ داوطلب منتشر شده است. گزارش جامع سفر نیز در مرکز موجود است.

در ادامه این سفر توافقاتی مبنی بر اعزام دو نفر به اتحادیه اروپا به منظور آشنایی با ساختار اتحادیه اروپا صورت گرفت که این سفر در ماه سپتامبر به انجام رسید. در این سفر نمایندگان اعزامی با ساختار اتحادیه اروپا، شیوه ارتباط با بخش جامعه مدنی کشورهای اروپایی آشنا شدند و راههای همکاری میان سازمان های جامعه مدنی ایران و اتحادیه اروپا را مورد بررسی قرار دادند.

دموکراسی

دموکراتیک سازی

مبحث دموکراسی در ایران اگر پیچیده ترین و غامض ترین موضوع میان روشنفکران و فعالان جامعه مدنی نباشد، در شمار دشوارترین هاست. این نکته در سپهر سیاست و سپهر روشنفکری و اندیشه، هر دو مصداق دارد.

استقرار دموکراسی به عنوان یک رابطه اجتماعی میان شهروندان و حکومت کنندگان از یکسو و میان خود شهروندان از دیگر سو، چنان با مجموعه حیات اجتماعی در ایران زمین پیوند خورده که پرداختن به جوانب آن هرکنکاش گری را بلافاصله در برابر مقوله ها و حوزه هایی بس گسترده قرار میدهد.

دغدغه دموکراسی همراه با ضعف سنت های مدنی در جامعه ایرانی، سبب شده است علیرغم پیکار اجتماعی یکصدساله برای تحقق دموکراسی، جامعه ایرانی با زایمان دردناکی دست به گریبان باشد. پارادوکس عجیبی است: از یکسو باور همگان بر آن است که دموکراسی به عنوان نقطه متعالی زندگی سیاسی- اجتماعی، مهم ترین نیاز جامعه ایرانی است و از سوی دیگر کمبود مدل های نظری و عملی و فقدان زیرساخت های مناسب برای استقرار دموکراسی بیش از همیشه محسوس است. زیاده نیست اگر بگوئیم که در شناخت تعقلی مان از دموکراسی و دموکراتیک سازی برآستی در آغاز راه هستیم چه در بحث روشنفکری و در میان نخبگان سیاسی و چه در زندگی سیاسی اجتماعی مردم. تجربه سه لحظه گذار به دموکراسی در مشروطه اول (۱۲۸۵-۱۲۹۹)، مشروطه دوم (۱۳۲۰-۱۳۳۲) و انقلاب اسلامی (۱۳۵۷-۱۳۶۰) و فضای کنونی آزادسازی، نشانگر این امر است.

جامعه ایرانی در سالهای اخیر به تجربه دریافته است که نبودن دموکراسی در زندگی سیاسی و اجتماعی چه زیانهایی بر بنیانهای جامعه به همراه داشته و به همین جهت اکنون دموکراسی را برهر امر دیگری مقدم می دارد. به عبارت دیگر استقرار دموکراسی را پیش شرط توسعه و هرنوع

تحول و دگرگونی اجتماعی می داند.

از این رو، مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی با درک این ضرورت و نیاز مبرم جامعه ایرانی، موضوع دموکراسی و دموکراتیک سازی را در کانون برنامه های خود قرار داده است و تلاش می کند در عین حال که به دموکراسی به عنوان غایت و فرجام می نگرد به مثابه روشی برای زیستن و عمل مدنی بکار گیرد.

مرکز تاکنون تلاش کرده است از منظری متفاوت با دیگران به موضوع دموکراسی و دموکراتیک سازی بپردازد.

اولین اقدام برگزاری سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی، مسئولیت مشترک بود. در این سمینار تلاش شد که سازمانهای جامعه مدنی به بررسی آسیب ها و تهدیدات فراوری جامعه ایرانی بپردازند. حاکمیت قانون و حکومتگری خوب، ارتقای خدمات اجتماعی، اولویتها و چالش ها، بازسازی اقتصادی، راهی به سوی توسعه پایدار، همگرایی و واگرایی در جامعه ایرانی و ائتلاف برای صلح، محورهای اصلی این سمینار بود.

اقدام دوم برگزاری سمینار سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی ایرانی بود. مفاهیم و رویکردها و ابعاد نظری سرمایه اجتماعی، وضعیت سرمایه اجتماعی در جامعه ایرانی و فرصتها و چالش ها و چشم اندازهای آینده محورهایی بودند که در این سمینار به آنها پرداخته شد. آنچه در ادامه می خوانید خلاصه ای از مباحث مطروحه در این دو سمینار است.

کلینتالیسم و جامعه مدنی (مجموعه مقاله)

نویسندگان: لوئیس رونیگر و ... کلینتالیسم رابطه ماقبل مدرن است که در دنیای مدرن تداوم یافته است. در این کتاب نویسندگان مقالات به کالبدشکافی این رابطه پرداخته اند. عناوین مقالات عبارتند از تحول کلینتالیسم در جامعه مدنی از رونیگر، کلینتالیسم در عصر مدرن و پست مدرن از آیا تا، مطالعه تطبیقی کلینتالیسم و ماهیت متحول جامعه مدنی در جهان معاصر.

سرمایه اجتماعی (مجموعه مقاله)

نویسندگان: کلاوس اوفه و ... این کتاب به بحث پیرامون سرمایه اجتماعی می پردازد. عناوین مقالات این کتاب به شرح زیر است: افول سرمایه اجتماعی: آلمان (به قلم کلاوس اوفه) - دو برداشت از سرمایه اجتماعی (بورديو و پارتنام) - ترسیم سرمایه اجتماعی (از سیمونه باگلی مونی) - طرح یک مجله شبکه (در مورد سرمایه اجتماعی) (از نان لین) - شکل گیری سرمایه اجتماعی (از ادوارد گلپسه).

سازمان های غیردولتی - مروری بر ریشه های اجتماعی جامعه مدنی - رابطه دولت و بخش غیرانتفاعی.

جهانی شدن و دموکراسی (مجموعه مقاله)

نویسندگان: دیوید هلد و ... کتاب جهانی شدن و دموکراسی دربرگیرنده شش مقاله به شرح زیر می باشد: دموکراسی ناموزون از اینوان دورتی - بازار و دموکراسی به قلم بنیامین گلد - دموکراسی و دشمنانش از ویلیام گلد - جهانی شدن و دموکراسی به قلم دیوید هلد - سنجش دموکراسی و ارزیابی نمایه های مختلف - کیفیت دموکراسی در جهان در حال توسعه.

دموکراسی یا توسعه (مجموعه مقاله)

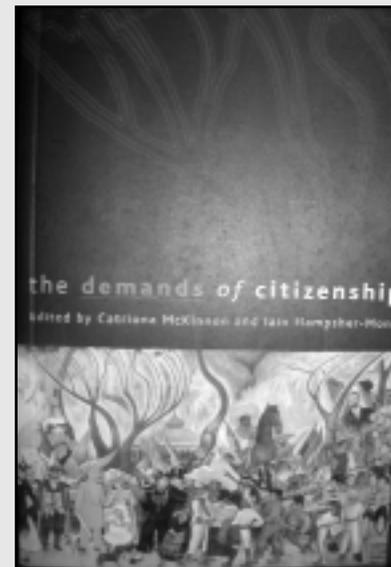
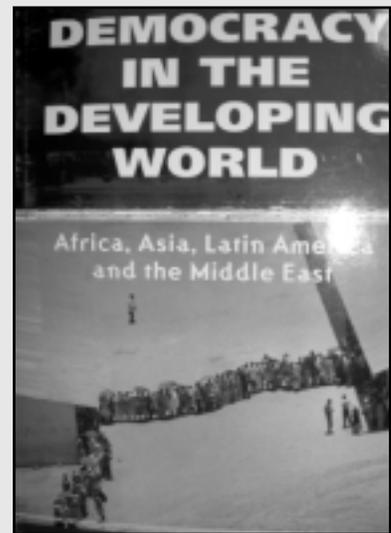
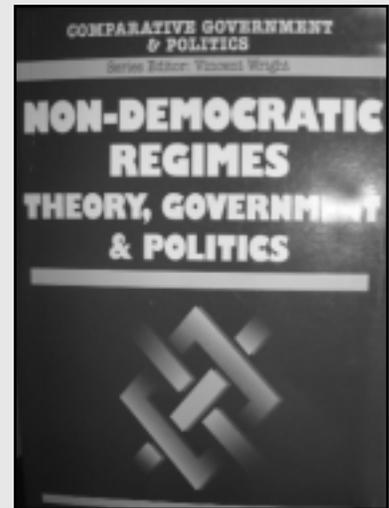
نویسندگان: آلن تورین و ... دموکراسی یا توسعه دارای پنج مقاله است که دو مقاله آن اثر آلن تورین می باشد که عبارتند از دموکراسی و توسعه و تبدیل کهن به نو است. مقالات دیگر سازمان های غیردولتی و توسعه (از پل استریتن)، سازمان های غیردولتی و ...

گذار به کدام سو؟ (مجموعه مقاله)

نویسندگان: خوان لینز، آلفرد استپان، ماکدو و ... این کتاب به موضوع راههای گذار به دموکراسی می پردازد و در بردارنده پنج مقاله می باشد که عبارتند از: گذار به کدام سو؟ بنیادهای اجتماعی شهروندی دموکراتیک - معماهای دموکراتیک سازی در آمریکای لاتین - تدبیرهای نخبه ای و گذار دموکراتیک در تایوان - ظهور اسپانیای دموکراتیک، بازگشت جامعه مدنی در اسپانیا - مسائل گذار و تحکیم دموکراسی.

مسئولیت سیاسی و حمایتگری سازمان های غیردولتی (مجموعه مقاله)

نویسندگان: لیزا جوردن، پیتروان توژیل و ... این کتاب دربرگیرنده مقالاتی چندی پیرامون سازمان های غیردولتی و جامعه مدنی است. عناوین مقالات عبارتند از مسئولیت سیاسی و حمایتگری سازمان های غیردولتی - تقویت جامعه مدنی در اقتصادهای در حال گذار: از مفهوم تا استراتژی - ساخت چارچوبی بدیل برای فهم جامعه مدنی: دولت و نقش

کارگاه ارتقای خدمات اجتماعی، اولویت ها و

چالش ها

در کارگاه ارتقای خدمات اجتماعی، اولویت ها و چالش ها، ۳۰ نفر از کارشناسان و فعالان حوزه خدمات اجتماعی، اولویت ها و چالش های پیش روی خدمات اجتماعی را بررسی کردند و مسئولیت ها و ظرفیت های موجود در سازمان های جامعه مدنی در ایجاد و ارتقای خدمات اجتماعی را مورد تجزیه و تحلیل قرار دادند.

شرکت کنندگان در این کارگاه از فقر، بهداشت، مسکن، اشتغال، آموزش و امنیت فکری به عنوان اولویت های تامین اجتماعی در ایران یاد کردند و در رابطه با چالش های فرا روی این حوزه، نبود تفکیک وظایف در بین سازمان های بیمه ای، حمایتی و امدادی را مورد توجه قرار دادند. در این کارگاه با تاکید بر نقش سازمان های جامعه مدنی در تقویت تامین اجتماعی، پیشنهاد های زیر، در جهت استفاده از ظرفیت های موجود در این سازمان ها ارائه شد:

۱- تشکیل کمیته مشترک زیر نظر ریاست جمهوری و با حضور نمایندگان سازمان های دولتی، جامعه مدنی و کارشناسان مربوطه

۲- تدوین نظام جامع تعرف مجدد تامین اجتماعی و رفاه اجتماعی

۳- پیش بینی حضور نمایندگان جامعه مدنی با مسئولیت های حقوقی در تدوین قوانین

۴- حضور نمایندگان سازمان های جامعه مدنی بر اساس اهداف سازمانی و قلمرو فعالیت خود در شوراهای عالی سازمان های دولتی در جهت ایجاد ضمانت اجرایی اهداف سازمان های جامعه مدنی

کارگاه همگرایی و واگرایی

در جامعه مدنی

کارگاه همگرایی و واگرایی یک از کارگاههایی بود که به موضوع شکافهای جامعه ایرانی و نحوه برخورد با آنها پرداخت. عواملی که به ایجاد همگرایی و واگرایی می انجامد نیز از جمله دیگر مواردی بود که در این کارگاه مورد توجه قرار گرفت.

کارشناسان حاضر با تقسیم بندی اجتماعات بشری به «اجتماع» و «جامعه» تفاوت و به طبع آن شکاف را از خصوصیات جوامع و به خصوص جوامع مدرن دانستند و تاکید کردند که جامعه باید این تفاوتها را بپذیرد و ظرفیت در بر گرفتن آنها داشته باشد. در این کارگاه با اشاره به این که در ایران کسی تحلیل نمی کند که این شکافها چگونه پر می شود، بیان شد: دستگاههای متولی حاضر به پذیرش این گفتگوها نیستند، از سوی دیگر تفکر ایدئولوژیک ما نمی گذارد آنچه را که در برابرمان قرار می گیرد به عنوان یکی از حقایق

سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی

کارگاه حکومت قانون و حکومتمگری

خوب در جامعه ایرانی

در کارگاه حکومت قانون و حکومتمگری خوب در جامعه ایران که در سه نوبت و با حضور بیش از ۲۰ نفر از اساتید و فعالان سازمان های غیردولتی برگزار شد، ویژگی ها و شاخص های سنجش حکم و متگری و حکومتمگری خوب مورد بررسی قرار گرفت. مباحثی همچون: «کدامیک از عوامل سنجش حکومتمگری عینی و کدامیک ذهنی است؟ کدامیک از این عوامل به دولت و کدامیک به جامعه برمی گردد؟ و پیوند بین آنها چگونه است؟» از جمله موضوعاتی بود که در تبادل نظر شرکت کنندگان به آن پرداخته شد. شرکت کنندگان در این کارگاه، به منظور سنجش کیفیت حکومتمگری در ایران شاخص های دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی را بررسی کردند. در سنجش دولت (به معنای حاکمیت که قوای سه گانه را شامل می شود.) شرکت کنندگان در این کارگاه، میزان آرای که با نقض مواجه می شوند، کوتاه بودن روند اداری، آموزش مستمر قضات و رعایت قواعد دادرسی و ... از جمله شاخص های قوه قضاییه برشمردند و در رابطه با شاخص های قوه مقننه به نسبت لوایح و طرحها و روند بازبینی لوایح و طرح ها اشاره کردند. میزان حضور زنان و اقلیت های دینی در مسئولیت های اجرایی، رعایت شایسته سالاری و شفافیت نیز از سوی حاضرین به عنوان ویژگی ها و شاخص های قوه مجریه مطرح شد. آزادی های سیاسی و مدنی، نحوه تاسیس نهادهای سیاسی، وجود قانون مشخص درباره نهادهای مدنی از جمله نکاتی بودند، که در رابطه با شاخص های جامعه مدنی مورد توجه قرار گرفت، در حوزه بخش خصوصی نیز، زمان گرفتن مجوزهای لازم از سوی دولت و هزینه گرفتن این مجوزها به عنوان مهمترین شاخص های این بخش بیان شد.

پس از یک ماه، کار مطالعاتی و برگزاری کارگاه های مقدماتی، پیرامون بررسی نقاط حساس و بحران های فراروی جامعه ایرانی سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی، مسئولیت مشترک با حضور کارشناسان مسائل اجتماعی و نمایندگان تشکل های غیردولتی برگزار شد.

این سمینار فرصت مناسبی برای سازمان های جامعه مدنی ایران بود تا در کنار هم به گفتگوی اجتماعی پیرامون آسیب ها و تهدیدات فراروی جامعه ایران بپردازند و اراده قدرتمند خود را برای بازسازی آن ابراز نمایند. در این سمینار دکتر ننگیالی طرزی، رئیس مرکز اطلاعات سازمان ملل متحد در تهران، با اشاره به رشد و توسعه سازمان های جامعه مدنی در ایران به بررسی نقش این سازمان ها در بازسازی اجتماعی جوامع پرداخت. دکتر رزاقی، مدیر مرکز نیز با اشاره به تحولات جامعه ایران در دهه اخیر، چالش ها و بحران های پیش روی جامعه ایران را مورد توجه قرار داد و از سازمان های جامعه مدنی دعوت کرد با تشکیل یک ائتلاف گسترده برای دستیابی به صلح، دموکراسی، و توسعه پایدار، سنگ بنای یک همکاری مشترک برای بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی را بنا نهند.

شرکت نمایندگان بیش از ۱۳۰ تشکل غیردولتی در پنج گروه کاری «حکومت قانون و حکومتمگری خوب»، «ارتقای خدمات اجتماعی، اولویت ها و چالش ها»، «بازسازی اقتصادی، راهی به سوی توسعه پایدار»، «همگرایی و واگرایی در جامعه ایرانی» و «ائتلاف برای صلح» به منظور بیان نظرات، دغدغه ها و عزم و اراده سازمان های جامعه مدنی ایران در بازسازی جامعه از دیگر برنامه های این سمینار بود. گروه های کاری قبل از شروع سمینار، طی جلسات مقدماتی با بررسی مباحث مذکور، نتایج آن را در کارگاه های سمینار به عنوان پیش نویس سند نهایی ارائه دادند. گزارش اجمالی و سند نهایی سمینار به منظور انعکاس در اسناد کنفرانس مجمع عمومی سازمان ملل به نیویورک ارسال شد و در گزارش سالیانه DPI/NGO به مجمع عمومی ملل متحد درج شده است. این سمینار ۹ شهریور ۱۳۸۱ در سالن اجتماعات وزارت کار و امور اجتماعی برگزار شد.

آنچه در پی می آید، خلاصه ای از مباحث مطرح شده در کارگاه ها می باشد:

بیانیه نهایی سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی

تهران - ۹ شهریور ۱۳۸۱

بیانیه نهایی سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی به نوعی جمع بندی مباحث مطرح شده در کارگاههای سمینار است و با بررسی نقش و مسئولیت سازمان های جامعه مدنی در رابطه با بحران های پیش روی جامعه ایرانی راهکارهای ارائه شده از طرف شرکت کنندگان در همایش را بیان میکند.

۱- بازسازی جامعه ایرانی یک مسئولیت مشترک ملی است. با اینکه بیش از یک دهه از پایان جنگ تحمیلی با عراق می گذرد و اقداماتی برای بازسازی جامعه ایرانی صورت گرفته، اما همچنان بزرگترین موضوعی که در دستور کار دولت، بخش خصوصی و جامعه مدنی قرار دارد، بازسازی جامعه است. چرا که جنگ هشت ساله خسارت های مادی و معنوی جبران ناپذیری را بر جای گذاشته است. از این رو، از این فرصت استفاده برده بار دیگر ضمن مروری بر دستاوردهای دهه گذشته وظایف و مسئولیتهایی که بر دوش سازمان های جامعه مدنی قرار دارد را یادآور شده و نقطه نظرات آنها را پیرامون بازسازی جامعه ایرانی ابراز نماییم.

۲- یکی از مطالبات مهم جامعه مدنی در سالهای پس از جنگ، حاکمیت حکومت قانون و حکومتگری خوب بوده است. چرا که در نبود آنها جامعه ایرانی دچار زیانهای فراوانی شده است. سازمان های جامعه مدنی از این که در سالهای اخیر گامهای مهمی در حاکمیت قانون برداشته است ارج می نهد، اما همچنان برای نهادینه ساختن این دستاورد باید گامهای جدیدی برداشت. در کنار موضوع قانون، سازمان های جامعه مدنی معتقدند که جامعه ایرانی نتوانسته است در سالهای اخیر خود را با شاخصهای حکومتگری خوب منطبق سازد و حکومتگری بد مهمترین معضل جامعه ایرانی است و این در حالی است که جامعه مدنی ایران نیز در خصوص شاخص سازی و حرکت بسوی حکومتگری خوب اقدام نکرده است. از این رو چگونگی گذار از حکومتگری بد به حکومتگری خوب مهمترین موضوعی است که باید در دستور کار نیروهای اجتماعی قرار گیرد.

۳- دومین موضوعی که در دستور کار سازمان های جامعه مدنی قرار دارد، موضوع تامین اجتماعی است که عامل مهمی در جهت تضمین حقوق انسانها و کرامت آنان است. چالشی که فراروی جامعه ایرانی برای حفظ این کرامت و شان انسانی قرار دارد، فقدان امید به آینده است. سازمان های جامعه مدنی ضمن ارج گذاشتن به تلاش دولت در زمینه تدوین و تصویب نظام جامع تامین و رفاه اجتماعی، خواستار اجرای سریع این طرح می باشد و سازمان های جامعه مدنی آمادگی خود را برای گسترش عدالت اجتماعی و زدودن فقر از چهره جامعه ایرانی اعلام می دارد.

۴- از دغدغه های دیگر سازمان های جامعه مدنی در بازسازی جامعه ایرانی، موضوع بازسازی اقتصادی ایران با نگاه توسعه پایدار می باشد چرا که مردم هم هدف و هم ابزار توسعه هستند. سازمان های جامعه مدنی ایرانی معتقدند که یکی از حلقه های مفقوده برنامه های اول و دوم و سوم توسعه اقتصادی در

کشور، فقدان نگاه مسئولانه به توسعه پایدار است. نگاه صرفاً کلاسیک و مبتنی بر رشد و توسعه اقتصادی طراحان و برنامه ریزان برنامه توسعه بدون توجه به سرمایه اجتماعی و شاخصهای آن باعث شده که پیشرفت چندانی در شاخصهای توسعه پایدار نداشته باشیم. بنابراین سازمان های جامعه مدنی توصیه می کنند که هر نوع برنامه ریزی از طراحی تا اجرا باید با مشارکت تمامی گروههای ذینفع و جامعه مدنی با هدف دستیابی به توسعه پایدار و سرمایه اجتماعی طراحی شود.

۵- حرکت به سوی همگرایی و پرهیز از واگرایی یکی دیگر از مسئولیتهای سازمان های جامعه مدنی است چرا که جامعه ایرانی دارای شکافهای متعددی است که هر یک از این شکافها در صورت فعال شدن می تواند زمینه ساز خشونت و منازعه در سطح جامعه شود. از این رو می بایست ضمن به رسمیت شناختن تنوع و تکثر در سطح جامعه عوامل واگرایی را به حاشیه رانده و به تقویت عناصر همگرا کمک نماییم. همچنین برای جلوگیری از واگرایی نیازمند تفسیری جدید از هویت ملی در سطح جامعه هستیم. تلقی کلاسیک از هویت ملی خود عامل واگرایی است بنابراین بر همه نیروهای اجتماعی است که با بازتفسیر هویت ملی به همگرایی کمک نمایند.

۶- نهایتاً سازمان های جامعه مدنی ایران می بایست نگرانی خود را از شیخ جنگ و خشونت که در منطقه و در کشور ما در گشت و گذار است ابراز دارد. چرا که در کشور ما از خشونت و جنگ در سالهای گذشته آسیبهای جدی انسانی و مادی دیده است. بنابراین سازمان های جامعه مدنی امروز تنها به صلح می اندیشند. صلحی که بر اساس رعایت برابری حقوق انسانها و ملتها شکل گرفته باشد. برای دستیابی به صلح پایدار، یکی از مهمترین راه کارها، گفت و گو بین گروههای اجتماعی، گروههای اجتماعی و دولت می باشد. برای مقابله با خشونت و جنگ، سازمان های جامعه مدنی «ائتلاف برای صلح» را مهم ترین موضوعی می دانند که در دستور کار خود قرار داده اند و به همه گروهها توصیه می نمایند که در این راستا نقش آفرینی نمایند. برای نهادینه ساختن صلح باید سه ضلع خانواده، مدرسه و جامعه را بسیج نمود.

پذیریم و از این رو در پذیرش نظام گفتگو با مشکل مواجه می شویم.

سپس شرکت کنندگان پیرامون هر یک از شکافهای نسلی، قومی و هویتی به تبادل نظر پرداختند و نقش عواملی چون اقتصاد و حاکمیت سیاسی را در تعمیق این شکافها بررسی کردند، به اعتقاد آنها حاکمیت سیاسی نقش انکارناپذیری در ایجاد و تعمیق این شکافها دارد و با عدم پذیرش تفاوتها و باورهای متکثر، آنها را در شرایط حاد و بحرانی قرار می دهد، در رابطه با عوامل اقتصادی نیز عده ای معتقد بودند که این عامل علاوه بر ایجاد شکافهای عمیق طبقاتی، در فعال کردن شکافهای نسلی، هویتی و قومی نیز تاثیر بسزایی دارد. لیکن به نظر یکی از اساتید حاضر در کارگاه، عامل اقتصادی همیشه به عنوان یک عامل تاثیر گذار در فعال کردن و تعمیق شکافها مطرح نیست. به عنوان مثال در شکاف بین نسلهای این عامل کمترین تاثیر را دارد و ما این شکاف را بیشتر در خانواده های مرفه مشاهده می کنیم. در انتها راهکارهای دست یافتن به همگرایی و جلوگیری از تعمیق و بحران زا گشتن شکافها مورد بررسی شرکت کنندگان در کارگاه قرار گرفت و پیشنهاد شد که ما برای برون رفت از این شرایط باید ابتدا بر روی «روانشناسی خود» کار کنیم و «فردیت خویش» را بشناسیم و علاوه بر آن نظام باورها و گفتگو را پذیرفته و به باورهای متکثر احترام بگذاریم و همچنین جامعه را به سمت پذیرش قواعد یک جامعه دموکراتیک هدایت کنیم. جامعه دموکراتیک بدان معنا که اقلیت و اکثریت به یک نسبت آزاد باشند و فرد در جامعه محوریت داشته باشد.

کارگاه بازسازی اقتصادی: به سوی توسعه پایدار

در کارگاه «بازسازی اقتصادی» نمایندگان ۲۰ سازمان جامعه مدنی بیش از هر چیز بر استراتژی های متکی بر توسعه پایدار تاکید ورزیدند و تلاش شد تا روشها و راه حل های گوناگونی برای تعریف نقش سازمانهای غیردولتی در این پروژه تعریف شود. دیدگاه مشترک شرکت کنندگان در این کارگاه مبین این بود که توجه به مولفه های توسعه، فقر و بیکاری از جمله سرفصل های ممکن برای بحث بازسازی و توسعه اقتصادی می باشد و توسعه انسانی و آموزش، توجه به توان بالقوه بخش های مختلف اقتصادی، مدیریت توسعه و توسعه مدیریت نوین، فن آوری و نوآوری و توجه به مقوله تولید از سوی حاضرین به عنوان مولفه های توسعه معرفی شد. به دیدگاه حاضرین در این کارگاه سازمانهای غیردولتی برای ایفای نقش خود باید دسترسی به دانش و فن آوری روز، آموزش، افزایش همبستگی و همکاری و تعاون در تمام سطوح را مد نظر قرار دهند و پیشنهاد شد موارد زیر در زمینه بازسازی اقتصادی و نقش سازمانهای جامعه مدنی در این بخش، مورد توجه و بحث قرار گیرد:

- مشارکت فراگیر جامعه مدنی در امر تصمیم گیری و اجرای برنامه های توسعه

- تلاش پیگیر در جهت فقرزادگی و اشتغال زایی

- تاکید بر آموزش جهت ارتقای سرمایه های انسانی (با توجه ویژه به الگوهای یادگیری کودکان) و نیز آموزش

نهادهای جامعه مدنی جهت ظرفیت سازی سازمانی و مدیریتی

- تقویت شبکه ارتباطات نهادهای جامعه مدنی جهت مبادله تجارب و دانش

- تغییر الگوهای تولید و مصرف ناپایدار

- حمایت از رقابت منصفانه و سالم در کسب و کار و تشویق بخش های دولتی و خصوصی جامعه مدنی به تعاون

و همکاری

پدید جراید

کارگاه ائتلاف برای صلح

در کارگاه ائتلاف برای صلح که با حضور اساتید و نمایندگان ۲۰ سازمان غیردولتی برگزار شد، شرکت کنندگان به تبادل نظر پیرامون تعریف صلح و چگونگی دسترسی به صلح پایدار پرداختند و بهترین برنامه های صلح و روابط صلح آمیز را بررسی کردند. در تعریف جامعی که حاضرین در کارگاه ارائه دادند صلح شامل دوری از هر گونه برتری طلبی جنسی، زبانی، مذهبی، ایجاد فرصت های یک سان برای رشد همه جانبه، پذیرش آرای دیگران و مسئولیت پذیری در برابر همه می باشد.

در این کارگاه از آموزش در سه سطح خانواده، مدرسه و جامعه به عنوان یکی از راه های پیشگیری از جنگ و خشونت یاد شد و با اشاره به فعالیت سازمانهای غیردولتی در زمینه «شورای گسترش فرهنگ صلح در بین کودکان» که یک اقدام ملی برای آموزش فرهنگ صلح در بین کودکان بوده است، پیشنهاد گردید: سازمانهای غیردولتی در اقدامی وسیع تر گردهم آمده و با دعوت از سازمانهای بین المللی تشکل بزرگتری را در جهت کمک به استقرار صلح در منطقه و جهان ایجاد نمایند.

Seminar of
Social Capital
and Iranian
Civil Society

سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی ایران

13 January 2003, Tehran

13 بهمن ماه 1382، تهران

سازمان اجتماعات و ارتباطات تهران
همایان و همکاران: گروه پژوهش‌های اجتماعی و اجتماعی

Urban Management City Development & Environmental Center
Management Center of Urban Management

کفایتها و محدودیت‌های هر سطح را مورد توجه قرار داد.

«رویکردها و ابزارهای اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی» موضوع مقاله بعدی بود که توسط مهندس حامد قدوسی دبیر کمیته شهروندمداری معاونت توسعه مدیریت شهری شهرداری تهران ارائه شد. قدوسی با بیان اهمیت اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی، از میزان مطالعه روزنامه‌ها، میزان عضویت در نهادهای داوطلبانه و میزان شرکت افراد در انتخابات به عنوان شاخص‌های اندازه‌گیری سرمایه اجتماعی یاد کرد و شبکه، اعتماد، فعالیت‌های مدنی و تساهل و تنوع فرهنگی را از جمله محورهای سنجش اجتماعی برشمرد. در ادامه دکتر محمد سعید ذکایی استاد دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران، به بررسی رابطه «سرمایه اجتماعی و شهروندی» پرداخت و با بیان اینکه، سرمایه اجتماعی جزاً جدایی‌ناپذیر بدنه اجتماعی هر جامعه‌ای می‌باشد، گفت: آموزش و پرورش و تقویت نهادهای مدنی با راهکارهای سازمانی و قانونی می‌توانند عاملی باشند تا بستر اجتماعی مناسب برای انباشت این

چالشهای فرا روی جامعه ایرانی قلمداد کرد و انباشت و بهره‌گیری بهینه از سرمایه اجتماعی را تنها راه غلبه بر این چالشها عنوان نمود. وی گفت: دولت، بخش خصوصی و تمام نیروهای اجتماعی باید همواره به میزان سرمایه اجتماعی حساسیت داشته باشند و هر زمان که کمبود این سرمایه از حد طبیعی بگذرد باید آذیرهای خطر به صدا در آید. رزاقی با بیان اینکه جامعه مدنی از کانونهای مهم تولید، انباشت، توزیع و مصرف سرمایه اجتماعی است، تاکید کرد: در جامعه‌ای که سرمایه اجتماعی به هر دلیلی فرسایش یابد و توزیع و میزان آن سرمایه از حد طبیعی تقلیل یافته باشد، ایجاد جامعه مدنی مانند ایجاد یک خانه کاغذی است.

بررسی «مفاهیم، رویکردها و ابعاد نظری سرمایه اجتماعی» موضوع اولین پانل این سمینار بود. در این پانل، حسین ایمانی دانشجوی دکترای جامعه‌شناسی دانشگاه تهران، در مقاله‌ای با عنوان «نظریه سرمایه اجتماعی، قابلیت‌ها و کمبودها» از سرمایه اجتماعی به عنوان یک راه حل جامعه‌شناختی برای درمان مشکلاتی مانند نابرابری‌های اجتماعی و توسعه نیافتگی دمکراسی یاد کرد و با برشمردن سه سطح فردی، گروهی و ملی برای کاربرد مفهوم سرمایه اجتماعی،

سمینار سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی ایرانی

«سرمایه اجتماعی» یکی از موضوعاتی بود که در سال گذشته از سوی بسیاری از فعالان مورد توجه قرار گرفت و به یکی از محورهای کانونی در میان روشنفکران، اندیشمندان و فعالان جامعه مدنی تبدیل شد. سرمایه اجتماعی به معنای مجموعه ای از هنجارها و ارزش های مشترک که منجر به همکاری می شود رابطه همبستگی و مستقیمی با جامعه مدنی دارد. با توجه به اهمیت این ارتباط مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی ایران سمینار «سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی ایرانی» را در تاریخ ۲۳ دی ماه ۱۳۸۱ با همکاری دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران و معاونت توسعه مدیریت شهری شهرداری تهران برگزار کرد.

«مفاهیم، رویکردها و ابعاد نظری سرمایه اجتماعی»، «وضعیت سرمایه اجتماعی در جامعه ایرانی» و «فرصتها و چالشها و چشم اندازهای آینده» محورهای بودند که در این سمینار بدان پرداخته شد.

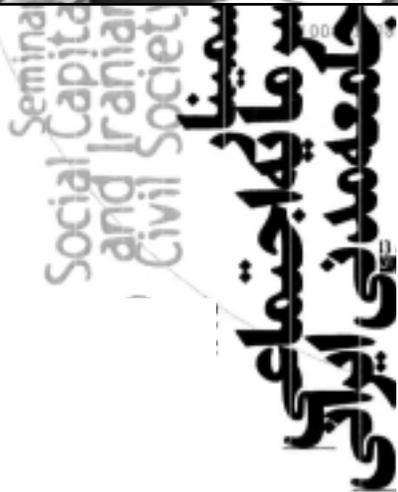
در این سمینار ۱۵ مقاله از میان بیش از ۴۰ مقاله ارسالی به دبیرخانه سمینار در موضوعات «نظریه سرمایه اجتماعی، قابلیتها و کمبودها»، «رویکردها و ابزارهای اندازه گیری سرمایه اجتماعی»، «سرمایه اجتماعی و شهروندی»، «فضاهای مدنی، سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی»، «رابطه سلامتی و سرمایه اجتماعی»، «سطوح مختلف سرمایه اجتماعی، جامعه مدنی و سیاست اجتماعی»، «صعود و افول سرمایه اجتماعی در سازمان های جامعه مدنی»، «قابلیت ها و کارکردهای انجمن های شورایاری محله های شهر تهران در تولید و افزایش سرمایه اجتماعی» و ... ارائه شد.

بیش از ۲۰۰ نفر از دانشگاهیان و فعالان جامعه مدنی در این سمینار حضور داشتند و در انتهای هر پانل جلسات پرسش و پاسخی در رابطه با موضوعات مطرح شده برگزار شد. خلاصه مقالات این سمینار، به حاضرین ارائه گردید. متن کامل مقالات بزودی منتشر خواهد شد.

آنچه در پی می آید خلاصه ای از مباحث مطرح شده در سمینار است:

در افتتاحیه این سمینار دکتر تقی آزاد ارمکی رئیس دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران با بیان اینکه اعتماد و مشارکت اجتماعی دو مولفه مهم جامعه مدنی هستند که به سرمایه اجتماعی شکل می دهند، گفت: در جامعه مدنی باید مشخص شود که چه کسانی اعتماد و همکاری را شکل میدهند و چه کسانی از آن در راستای بهبود نظام اجتماعی استفاده می کنند.

غلامرضا ثانی نژاد، معاون توسعه مدیریت شهری شهرداری تهران نیز با اشاره به نقش سرمایه اجتماعی در مدیریت شهری، گفت: سؤال کاربردی مدیریت شهری این است که سرمایه اجتماعی به معنای شبکه های همکاری و مشارکت، اعتماد اجتماعی و هنجارهای مربوط به همکاری و تعاون تا چه میزان در جامعه شهری وجود دارد و این سرمایه چگونه می تواند در خدمت توسعه و رفاه شهری قرار گیرد. وی با اشاره به اینکه نهادهای مدیریت شهری در ایران هم اکنون در شرایط دشواری به سر می برند، گفت: متخصصین و مدیران این حوزه مشتاقانه در پی آنند که دریابند نظریه سرمایه اجتماعی در رفع نسبی این مشکلات چه کمکی می تواند به آنها بکنند. ثانی نژاد افزود: در صورت فقدان سرمایه اجتماعی هزینه هایی که افراد در روابط اجتماعی می پردازند و هزینه های انجام امور عمومی افزایش می یابد. در ادامه دکتر سهراب رزاقی مدیر مرکز توانمند سازی سازمانهای جامعه مدنی احساس فقدان امنیت فردی و اجتماعی، بحران اخلاقی، بازتولید حامی پروری در مناسبات و روابط اجتماعی و ناکارآمدی نهادهایی که مسئولیت انجام وظیفه جامعه پذیری را بر عهده دارند، به عنوان

اجتماعی، جامعه مدنی و سیاست اجتماعی» پرداخت. وی چارچوب مفهومی سرمایه اجتماعی و اجزای تشکیل دهنده آن را در سه سطح خرد، میانه و کلان بیان کرد و جایگاه سرمایه اجتماعی در سیاست های رفاه اجتماعی، رویکرد این سیاستها نسبت به توازن بین دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی در جهت ایجاد سرمایه اجتماعی و رابطه تقویت جامعه مدنی و افزایش رفاه شهروندان را مورد بررسی قرار داد.

امید معماریان روزنامه نگار و مدیر اطلاع رسانی مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی نیز در مقاله ای با عنوان «صعود و افول سرمایه اجتماعی در سازمانهای جامعه مدنی» از شفافیت، مدیریت بهینه نیروهای داوطلب، مدیریت تبعیض، وفاداری به اهداف و آرمانها، انعکاس صحیح فعالیتها و چشم اندازها در سازمانهای جامعه مدنی عنوان عواملی که منجر به ایجاد اعتماد در این سازمانها می شود، یاد کرد و گفت: در صورت وجود نظام ارزشیابی گزینشی (رقابت ناسالم) برقراری ارتباط نابرابر و ابزاری، ایجاد GO NGOs و حمایت های بی ضابطه و خارج از اصول اعلام شده سازمانی، عملکرد دولتها می تواند منجر به کاهش اعتماد در سازمانهای غیردولتی گردد. معماریان پیشنهادات زیر را در جهت افزایش سرمایه اجتماعی در سازمانهای غیردولتی ارائه داد:

۱. تدوین نظام ارزشیابی سرمایه اجتماعی در سازمان های غیردولتی
۲. شاخص سازی برای مشارکت اعضای سازمانهای غیردولتی
۳. تقویت شاخص های افزایش سرمایه اجتماعی از طریق آگاه سازی عمومی و آموزش در سطوح مختلف

در ادامه، فاطمه شعبانی عضو هیئت مؤسس و شورای مرکزی شبکه ارتباطی سازمانهای غیردولتی زنان، اثر سرمایه گذاری اجتماعی در پیشرفت جامعه مدنی را مورد بررسی قرار داد. وی با اشاره به اینکه حل برخی از مشکلات همچون فقر، ایجاد اشتغال، توسعه اقتصادی و اجتماعی و بهبود شرایط زیست محیطی، با تعامل و همکاری بخش های دولتی، خصوصی و جامعه مدنی امکان پذیر می باشد، سرمایه اجتماعی را عاملی برای پرورش نهادهای مدنی و ایجاد توازن اهداف توسعه اقتصادی، اجتماعی و سیاسی دانست.

«قابلیتها و کارکردهای انجمن های شورایی محله های شهر تهران در تولید و افزایش سرمایه اجتماعی در کلانشهر تهران» عنوان مقاله بعدی بود که توسط محمد رضا طالبی نژاد کارشناس ارشد شورای شهر تهران ارائه شد. وی با تبیین کارکرد انجمن های شورایی به عنوان الگوی جدیدی از شکل گیری مشارکت مدنی و شهری شهروندان در محله های شهر تهران، نقش این انجمن ها در تولید و افزایش شبکه روابط اجتماعی هم گرایانه، نوع دوستانه و تولید سرمایه اجتماعی را مورد توجه قرار داد. چگونگی شکل گیری کنش متقابل بین شهروندان در سطوح محلی مبتنی بر اعتماد متقابل، همزیستی و مشارکت جمعی، موانع، مشکلات و محدودیت های انجمن های شورایی در بسط و گسترش سرمایه اجتماعی، راهکارها و پیشنهادهایی برای تقویت سرمایه اجتماعی در شهر تهران با تکیه بر یافته های الگوی شورایی و ... از جمله مواردی بود که در این مقاله به آن پرداخته شد. سپس دکتر معصومه نصیری عضو هیئت علمی دانشگاه تربیت مدرس به بررسی سازمانهای مدنی مدرن و سنتی به عنوان بستری برای ارتقا سرمایه اجتماعی پرداخت. وی با بیان اینکه سازمانهای مدنی بدلیل نقشی که در ارتقای سرمایه اجتماعی بر عهده دارند از جمله شاخص های جامعه دمکراتیک محسوب می شوند. تحلیلی از نقش این سازمانها در افزایش توانمند سازی مردان و زنان ایرانی ارائه نمود و گفت: نتایج حاصل از تحقیقات نشان میدهد که سازمانهای مدنی می توانند مسیری مطمئن برای افزایش مشارکت اجتماعی زنان و مردان و تحقق توسعه انسانی باشند.

در بخش پایانی این پانل، «نقش سازمانهای غیردولتی در تقویت و تضعیف سرمایه اجتماعی» توسط ایوب زارعی و سهیلا بابامرادی کارشناسان سازمانهای غیردولتی مرکز امور مشارکت زنان مورد توجه قرار گرفت. در این مقاله با اشاره به دو جنبه مثبت و منفی کارکرد سازمانهای غیردولتی در تضعیف یا تقویت سرمایه اجتماعی، بر شفافیت، پاسخگویی، مدیریت مشارکتی، اجماع، پایداری به اهداف، تاکید به ارزشهای سازمانی بر گرفته از یک خیر اجتماعی و ارج نهادن بر اعتماد مردم، برای جلوگیری از تاثیر منفی سازمانهای غیردولتی در تضعیف سرمایه اجتماعی تاکید شد.

برایده جراید

سرمایه شکل بگیرد، سپس بیژن خواجه پورخویی مشاور راهبردی تجزیه و تحلیل مسائل اجتماعی و اقتصادی در مقاله ای، سرمایه اجتماعی را به عنوان یک عامل بهره‌وری اقتصادی مورد بررسی قرار داد. وی با اشاره به اینکه سرمایه اجتماعی به عنوان یک چارچوب غیررسمی رابطه و همکاری بین دو یا چند فرد، تاثیر مثبتی بر سلامتی و ارتقای نیروی انسانی به عنوان یکی از عوامل اصلی بهره‌وری دارد، راهکارهای کلان و خرد، اقتصادی برای ارتقای بهره‌وری اقتصاد کشور به واسطه تقویت سرمایه اجتماعی را ارائه نمود.

در پانل دوم سمینار با محور «سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی» دکتر غلامعباس توسلی با اشاره به اینکه رسیدن به توسعه جامعه مدنی و بستر مناسب برای زیست اجتماعی تنها با وجود سرمایه اجتماعی شکل می‌گیرد گفت: چالشها و فراز و فرودهایی که ایران به عنوان یک جامعه در حال گذار با آن مواجه است، تاثیر مستقیمی بر سرمایه اجتماعی دارد و امید است که بررسی و تحلیل این مفهوم بتواند در شکل‌گیری روایت مطلوبی از سرمایه اجتماعی موثر باشد. در این پانل دکتر محمود شارع پور معاون پژوهشی دانشکده علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه بابلسر، با اشاره به اینکه دولت، اجتماع و بازار به عنوان سه عنصر متخاصم در نظام اجتماعی در صورت دارا بودن قدرت بلامنازع می‌توانند به ماهیت و کارکرد جامعه مدنی آسیب وارد سازند، از سرمایه اجتماعی به عنوان ابزار سودمندی برای ایجاد تعامل بین این عناصر نام برد، وی در ادامه فرصتهای حاصل از سرمایه اجتماعی را مورد توجه قرار داد و اثرات و کارکردهای سرمایه اجتماعی در پنج قلمرو رشد اقتصادی، کارایی نهادهای سیاسی، کنترل اجتماعی، سلامت جسمی و روانی، موفقیت تحصیلی را بررسی کرد. در ادامه مهندس محمد رضا حائری نماینده معاونت توسعه خدمات شهری شهرداری تهران، در مقاله ای با عنوان «فضاهای مدنی، سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی» وجود فضاهای شهری متعدد و متناسب با مقیاس شهر را از جمله عوامل اصلی فعال کردن جامعه مدنی معرفی نمود و به بررسی خصوصیات فضاهای شهری پرداخت.

«رابطه بین جامعه مدنی و سرمایه اجتماعی» موضوع مقاله بعدی بود که توسط دکتر محمد رضا رحمانی زاده دهکردی عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبایی ارائه شد. وی استفاده از عناصری نظیر ایدئولوژی هنجارها، ارزشها و عناصر قوی را وسیله ای برای فراهم کردن سرمایه اجتماعی در جهت بالا بردن کارایی نهادهای مدنی عنوان کرد. سپس دکتر حسن محتشمی مدیر اسبق پروژه بانک جهانی در وزارت بهداشت، به بیان «رابطه سلامتی و سرمایه اجتماعی» پرداخت. محتشمی با مبنای قرار دادن تحقیقاتی که در رابطه با ارزیابی رابطه شاخص های سلامتی عمومی جامعه با میزان وفاق اجتماعی و تحقق عدالت در جوامع مختلف انجام شده است، به بررسی رابطه اختلافات طبقاتی و وفاق اجتماعی پرداخت و نحوه تعامل سرمایه اجتماعی، مشارکت سیاسی، منابع انسانی و بی‌عدالتی در جامعه را مورد توجه قرار داد.

در پانل سوم این سمینار با محور «فرصتها، چالشها و چشم اندازهای آینده سرمایه اجتماعی» دکتر مریم شریفیان ثانی عضو هیات علمی دانشگاه علوم بهزیستی و توانبخشی به بررسی «سطوح مختلف سرمایه

اولین نشست گفت و گوی اجتماعی
میان سازمان های جامعه مدنی:

سازمان های جامعه مدنی، اولویت ها و چالش ها

در اولین نشست گفت و گوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، ضرورت گفت و گو و فراهم کردن بستر مناسب جهت همکاری سازمان های جامعه مدنی مورد بحث و بررسی قرار گرفت. شرکت کنندگان در این نشست ۳ ساعته با بررسی شیوه ها و روشهای گفت و گو برای طرح مسائل، تعیین اولویت ها و چالشهای سازمان های جامعه مدنی، راهکارهای رسیدن به این مهم را مورد توجه قرار دادند. در نظر گرفتن اولویت ها و چالش ها در سه سطح ساختار داخلی این سازمان ها، سطح ملی و سطح بین المللی و استفاده از نتایج فعالیت هایی که در این زمینه به انجام رسیده است، از جمله مباحث مطرح شده در این نشست بود. مشارکت کنندگان در اولین نشست گفت و گوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی موارد زیر را به عنوان مهمترین اولویتها در حوزه سازمان های غیردولتی ذکر کردند:

- ۱- تسهیل ثبت و تاسیس سازمان های غیردولتی
  - ۲- تعیین نقش سازمان های غیردولتی در برنامه چهارم توسعه و بودجه
  - ۳- جمع آوری نیازسنجی های انجام شده در حوزه سازمان های غیردولتی، به روز کردن این نیازسنجی ها و فراهم نمودن امکان دسترسی همه سازمان های غیردولتی به آن
  - ۴- ظرفیت سنجی سازمان های غیردولتی
  - ۵- گفت و گو و توافق بر روی حداقل هابرای انجام مذاکرات
  - ۶- به وجود آوردن فضای اعتماد و باور متقابل در بین بخش غیردولتی و دولت
  - ۷- تامین اعتبار و تجهیز منابع مالی
  - ۸- برنامه ریزی جهت حضور نمایندگان سازمان های غیردولتی در برخی شوراهای دولتی نظیر شورای عالی اشتغال و....
- در ادامه چالشهای پیش روی سازمان های غیردولتی، مورد بررسی حاضرین قرار گرفت و موارد زیر به عنوان مهمترین چالشهای پیشروی سازمان های غیردولتی مطرح شد:
- ۱- ضعف سیستم ارتباطی در بین سازمان های غیردولتی
  - ۲- وجود رقابت ناسالم در بین برخی سازمان های غیردولتی برای اتصال به ارکان دولت و استفاده از امکانات و حمایت های دولتی
  - ۳- دخالت بیش از اندازه دولت در حوزه غیردولتی، از طریق کمک های بی رویه به برخی سازمان های غیردولتی، تاسیس شورای هماهنگی سازمان های غیردولتی و به وجود آوردن NGO سازمان یافته توسط دولت
  - ۴- از دست دادن فرصتها، به خصوص در بحث قانون سازمان های غیردولتی و بحث بودجه
  - ۵- عدم وجود مرجعی برای تعیین نمایندگان سازمان های غیردولتی برای مذاکره با دولت
  - ۶- عدم وجود مکانیسمی کارا برای حضور نمایندگان سازمان های غیردولتی در همایشها و اجلاس خارج از کشور
- در پایان شرکت کنندگان بر ضرورت استفاده از تجربه های دیگر گروه های اجتماعی در نیازسنجی از سازمان های غیردولتی تاکید کردند.
- این نشست ۱۱ شهریور ۱۳۸۱ برگزار شد.

یک روش راهبردی می‌نگرد و معتقد است که آیین گفت و گو را باید آموخت، این اقدامی است که سازمانهای جامعه مدنی باید بعنوان مهمترین نیاز جامعه ایرانی باید بدان اهتمام ورزند.

مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی در سال گذشته به منظور: ترویج فرهنگ گفت و گو و مذاکره برای دستیابی به اهداف، طراحی و عملیاتی کردن گفت و گوی اجتماعی در عرصه عمل، تقویت سازمانهای جامعه مدنی برای گفت و گو، پروژه گفت و گوی اجتماعی را در سه سطح سازمانهای جامعه مدنی ایرانی، دولت، بخش خصوصی و سازمانهای جامعه مدنی ایرانی و سازمانهای جامعه مدنی ایرانی و آژانسهای ملل متحد و ... سامان داد.

مرکز تلاش نمود نتایج گفت و گوی اجتماعی را به عنوان یک روش کار ضروری برای دستیابی به اهداف برای سازمانهای جامعه مدنی تبیین نماید. همچنین بهره‌گیری از مکانیزم گفت و گوی اجتماعی در همه سطوح برای تقویت دموکراسی، جامعه مدنی و توسعه پایدار در جامعه ایرانی ترویج نماید. در گزارشی که پیش رو دارید خلاصه‌ای از سه دوره گفت و گوی انجام شده در سطوح یاد شده است که موانع و چالش‌های موجود و البته افق‌های پیش رو برای ادامه گفت و گو جهت رسیدن به اهداف فوق‌ر مورد توجه قرار می‌دهد.

امروزه گفت و گو ضرورتی است که دوام و بقای جامعه به گسترش آن بستگی دارد. توانایی گفت و گو میان گروهها و نیروهای اجتماعی در هر جامعه‌ای نشانه باروری آن جامعه و ستیزه‌گری و خشونت، نشانگر صغارت آن است. منظور از گفت و گو آن نوع ارتباط و تعامل زبانی است که به منظور فهم یکدیگر، تعامل و مفاهمه بیشتر بین نیروها و گروههای اجتماعی صورت می‌پذیرد و هدف آن عقلانی‌تر کردن روابط و مناسبات بین افراد، گروهها و نیروهای اجتماعی است. درحالی‌که از دیرباز منطق حاکم بر گفتار و رفتار سیاسی بازیگران جامعه ایرانی، منطق تک‌گفتار **Monologue** بوده است

چنانکه می‌دانید در منطق تک‌گفتار، پژواک صدای فرد مجالی برای شنیده شدن صداهای دیگر باقی نمی‌گذارد. فراگیری گفتار مرز نمی‌شناسد، هم برای تمامی گرایشهای سیاسی، فردی، فرهنگی، قومیتها، اقشار اجتماعی، کارایی دارد و هم برای تمامی ملل و دول دیگر. هم در عرصه مذهب و ایدئولوژی راهگشا است، هم در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی، اعتقادی، و ... مسلط بودن منطق تک‌گفتار بر حوزه‌های نظری و عملی، روشنفکران، فعالان جامعه مدنی، نخبگان سیاسی، یکی از عوامل اصلی بحران در جامعه ایرانی است. از این رو مرکز به سهم خود برای برون‌رفت از این بحران، گفت و گوی اجتماعی را در دستور کار خود قرار داده است و به گفت و گو به مثابه

گفتگوی اجتماعی

به مثابه یک راهبرد

در این نشست که نمایندگانی از سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد در تهران حضور داشتند . موانع و چالش های موجود برای همکاری گسترده میان سازمان های جامعه مدنی و آژانس های سازمان ملل متحد مورد بررسی قرار گرفت و تلاش شد تا راهکارهایی برای تسهیل ارتباط میان این دو بخش ارائه شود. در این نشست شرکت کنندگان با طبقه بندی موانع موجود برای همکاری آژانس های ملل متحد و سازمان های جامعه مدنی ایران به سه سطح ((مسایل مربوط به سازمان های جامعه مدنی ایران)) ، ((مسایل مربوط به آژانس های ملل متحد)) و ((مسایل مربوط به روابط دو جانبه آژانس های ملل متحد و سازمان های جامعه مدنی ایران)) به بررسی چالش های موجود در هر یک از این سطوح پرداختند.

از دید حاضرین برخی از مهمترین مشکلاتی که در درون جامعه سازمان های جامعه مدنی ایران در رابطه با همکاری با آژانس های ملل متحد وجود دارد ، موارد زیر می باشد:

۱- آشنا نبودن سازمان های جامعه مدنی با فعالیت های آژانس های ملل متحد

۲- نبود اعتماد به نفس در برخی سازمان های جامعه مدنی جهت برقراری رابطه با آژانس های ملل متحد

۳- تعریف نشدگی جایگاه و محدوده فعالیت سازمان های جامعه مدنی برای آژانس های ملل متحد

۴- عدم شناسایی توانایی و ظرفیت سازمان های جامعه مدنی به آژانس های ملل متحد

در رابطه با موانعی که به آژانس های ملل متحد مربوط می شود، موارد زیر از سوی شرکت کنندگان در جلسه مطرح شد:

۱- شفاف نبودن برخی از آژانس های ملل متحد در ارتباط با سازمان های جامعه مدنی

۲- شرکت ندادن سازمان های جامعه مدنی در سطح تصمیم گیری و برنامه ریزی

۳- ضعف و بعضاً فقدان مکانیسم های اطلاع رسانی به موقع در زمینه سمینارهای بین المللی از سوی آژانس های ملل متحد

۴- پاسخگو نبودن برخی از آژانس های ملل متحد در مقابل برخی پروژه های ارائه شده از سوی سازمان های جامعه مدنی

۵- سنتی بودن نحوه برقراری ارتباط با آژانس های ملل متحد

۶- عدم وجود ارتباطات ارگانیک و تکیه بر ارتباطات شخصی از سوی آژانس های ملل متحد

۷- وجود ذهنیت منفی در آژانس های ملل متحد نسبت به سازمان های جامعه مدنی ایران مبنی بر اینکه این سازمان ها در برقراری رابطه با آژانس ها فقط به دنبال پول و امکانات مالی هستند.

موارد زیر نیز از سوی حاضرین به عنوان موانعی که مربوط به روابط دو جانبه آژانس های ملل متحد و سازمان های جامعه مدنی می شود مطرح شد:

۱- عدم وجود شبکه های اطلاع رسانی بین سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد

۲- عدم شفافیت در روابط دو جانبه بین سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد

در انتهای این نشست راهکارهای زیر جهت تسهیل ارتباط میان سازمان های جامعه مدنی و آژانس های ملل متحد مطرح شد:

۱- اطلاع رسانی برنامه های آژانس های ملل متحد از طریق سایت و نشریه مرکز

۲- ایجاد بانک اطلاعاتی سازمان های جامعه مدنی به طور موضوعی و با ارائه اطلاعات لازم درباره اهداف ، زمینه های کاری و نحوه فعالیت این سازمان ها

۳- ایجاد شبکه اطلاع رسانی الکترونیکی سازمان های جامعه مدنی در رابطه با برنامه ها و طرح های این سازمان ها. E- networking ngo knowledge

۴- ایجاد بانک اطلاعاتی آژانس های ملل متحد با ذکر اهداف ، برنامه ها ، طرح ها و اطلاعات مربوط به کارشناسان هر آژانس و نحوه برقراری ارتباط با آنها

۵- شرکت دادن شبکه های سازمان های جامعه مدنی در تصمیم گیری ها و برنامه ریزی های آژانس های ملل متحد

۶- اعلام برنامه های بلند مدت (یکساله و پنجساله) از سوی آژانس های ملل متحد به سازمان های جامعه مدنی

۷- اعلام چارچوب های همکاری با سازمان های جامعه مدنی از سوی آژانس های ملل متحد

این نشست ۲۴ شهریور ۱۳۸۱ برگزار شد.

اولین نشست گفت وگو میان

سازمان های جامعه مدنی و

آژانس های ملل متحد در ایران:

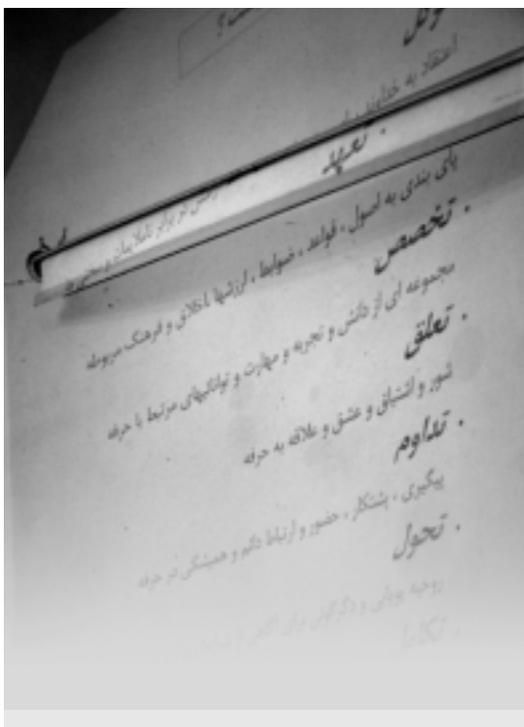
بررسی موانع همکاری فی مابین

دومین نشست گفت و گوی اجتماعی
میان سازمان های جامعه مدنی:

بررسی ماتریس ارزیابی و استراتژی سازمان های غیر دولتی

ارزیابی درونی و بیرونی سازمان های جامعه مدنی دستور کار دومین نشست گفت و گوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی بود. در این نشست دکتر رزاقی مدیر مرکز، با بیان اینکه، برنامه قبلی این نشست «بررسی چگونگی شرکت سازمان های جامعه مدنی در روند تدوین برنامه چهارم توسعه کشور» بود، گفت: از آنجا که شناخت جامع و همه جانبه از سازمان های جامعه مدنی و رسیدن به یک استراتژی مشخص پیش نیاز بررسی نقش آنها در برنامه چهارم توسعه است و به این سازمان ها، کمک می کند تا در همه عرصه ها از جمله برنامه چهارم توسعه نقش موثرتری را ایفا نمایند، برنامه این نشست به ارزیابی نقاط قوت و ضعف سازمان های جامعه مدنی و فرصت ها و تهدیدهای پیش روی آنان اختصاص یافته است. وی در ادامه، پیش نویس طرح ارزیابی سازمان های جامعه مدنی را در اختیار حاضرین قرار داد و از آنان دعوت کرد که نقطه نظرات خود را پیرامون آن بیان کنند. در این طرح که نتایج پژوهش مرکز درباره ۴۰۰ سازمان غیردولتی در تهران و سایر پژوهش هایی که در زمینه سازمان های غیردولتی انجام گرفته، در آن لحاظ شده است، نقاط قوت و ضعف سازمان های جامعه مدنی و فرصت ها و تهدیدهای پیش روی آنان مشخص شده و با تحلیل آنها بر اساس آنالیز SWOT چهار استراتژی حداکثر - حداکثرها (SO)، برای استفاده از نقاط قوت این سازمان ها در جهت دستیابی به منافع نهفته در فرصت ها، استراتژی حداقل - حداکثرها (WO) برای بهبود نقاط ضعف داخلی با استفاده از منافع نهفته در فرصتها، استراتژی حداکثر - حداقل ها (St) برای استفاده از نقاط قوت برای برطرف کردن یا کاهش تاثیرات منفی تمهیدات محیطی و استراتژی حداقل - حداقل ها (wt) برای انجام اقداماتی در جهت کاهش نقاط ضعف داخلی و اجتناب از تهدیدات محیطی مورد توجه قرار گرفته است. نمایندگان سازمان های جامعه مدنی حاضر در این جلسه، در بررسی پیش نویس طرح ارزیابی سازمان های جامعه مدنی، پویا بودن، غیر انتفاعی بودن، اطلاع رسانی سریع و بی طرفانه و نشان دادن عکس العمل سریع نسبت به مسائل اجتماعی را به فهرست نقاط قوت افزودند و پیشنهاد کردند عدم تعریف نوع رابطه دولت و سازمان های غیر دولتی، عدم آگاهی این سازمان ها از رسالت و نقش خود در جامعه، آرمانی بودن اهداف و نداشتن پایگاه اجتماعی در سیاهه نقاط ضعف سازمان های جامعه مدنی لحاظ شود. نبود آگاهی و شناخت در برنامه ریزان دولتی نسبت به ماهیت، جایگاه و نیازهای واقعی سازمان های غیر دولتی و عدم وجود مکانیزم نظارتی نیز از جمله مواردی بود که از سوی نمایندگان سازمان های جامعه مدنی به تهدیدات پیش روی این سازمان ها افزوده شد. این نشست ۲۸ مهر ۱۳۸۱ برگزار شد.

توجه قرار گیرد، مطرح شد:

- تدوین سرفصل ها و موضوعات قابل طرح در سه حوزه جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی برای شرکت در گفت و گوی اجتماعی
  - توسعه فرهنگ دیالوگ به روش های مختلف
  - توافق بر روی ترمینولوژی موضوع گفت و گو (پیدا کردن زبان مشترک)
  - اراده برای گفت و گو هم در تصمیم گیری و هم در اجرا
  - تبیین مسایل قبل از گفت و گو
  - تعیین سطح گفت و گو (گفت و گو در سطح ایده ها، گفت و گو در سطح واقعیت ها)
  - افزایش جامعیت نمایندگی
  - شناسایی ابزار موثر گفت و گو
  - قانع کردن گروه های قدرتمند برای آغاز گفت و گو
  - انتخاب موضوع وحدت بخش
  - فرو گذاردن عقبه تاریخی و کدورت ها و عدم اعتماد و به منظور تسهیل در آغاز فرآیند گفت و گو و ...
- شرکت کنندگان همچنین از وجود لکننت زبان بین حوزه های مورد بحث به عنوان یکی از موانع گفت و گو یاد کردند و آن را به برخی ملاحظات و زیر بناهای فرهنگی مرتبط دانستند. نمایندگان سازمان های غیردولتی شرکت کننده در این نشست نیز از این موضوع که نهادهای دولتی وزن چندانی برای این سازمان ها در گفت و گو ها و مذاکرات قابل نیستند ابراز نارضایتی کردند.
- شرکت کنندگان در این نشست تعیین مکانیسم های کمک به جامعه مدنی، چگونگی تاثیر بر برنامه های توسعه ای کشور، موضوع ۲۳ میلیارد اعتبار برای نهادهای مدنی در بودجه سال ۸۱ و تعیین حدود نظارت را به عنوان موضوع گفت و گوهای آتی میان این سه حوزه مشخص کردند.
- این نشست ۱۹ شهریور ۱۳۸۱ برگزار شد.

دومین نشست گفت و گو میان سازمان
های جامعه مدنی و آژانس های ملل
متحد در ایران:

گسترش کانال های ارتباطی

نمایندگان آژانس های ملل متحد در ایران و سازمان های جامعه مدنی در دومین نشست گفت و گوی اجتماعی راهکارهای تسهیل ارتباط میان جامعه مدنی ایران و آژانس های ملل متحد را بررسی کردند. در این نشست، مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی ایران پیرو تصمیمات نشست قبل، گزارشی از چگونگی طراحی بخش آژانس های ملل متحد، بانک اطلاعاتی سازمان های غیردولتی ایران و نحوه روز آمد کردن آنها در سایت مرکز ارائه نمود و پیشنهاد شد جهت تکمیل بانک اطلاعاتی سازمان های غیردولتی ایران اقدامات لازم زیر انجام شود:

- دادن آگهی به روزنامه ها و تلویزیون جهت دعوت از سازمان های غیردولتی بر ثبت مشخصات خود در بانک اطلاعاتی.

- دریافت فهرست سازمان های غیردولتی از مراجع صدور مجوز برای این سازمان ها.

- تماس با سازمان های غیردولتی که مشخصات آنها در فهرست بانکهای اطلاعاتی موجود است، جهت تکمیل مشخصات و اطلاعات مربوطه.

- تقسیم بندی سازمان های غیردولتی بر مبنای نیاز و علاقه مخاطبان این سازمان ها.

- طبقه بندی سازمان های غیردولتی بر اساس directories

- تعریف حداقل های لازم برای یک سازمان غیردولتی در ابتدای بانک اطلاعاتی.

- معرفی شبکه های سازمان های غیردولتی داخلی کشور در وب سایت مرکز.

در ادامه شرکت کنندگان در نشست پیشنهاد کردند جهت تسهیل ارتباط میان این دو بخش، آژانس های ملل متحد برنامه های خود را از طریق سایت مرکز و شبکه اطلاع رسانی الکترونیکی سازمان های غیردولتی NGO Knowledge Email Networking به اطلاع سازمان های جامعه مدنی برسانند و مرکز با قرار دادن سایتهای محلی و بین المللی آژانس های ملل متحد دسترسی به اطلاعات مربوط به آنها را تسهیل کند.

این نشست ۲۵ آذر ۱۳۸۱ برگزار شد.

اولین نشست گفت و گوی
اجتماعی میان سازمان های
جامعه مدنی، دولت و بخش
خصوصی:

گفتگو و بازسازی جریان تصمیم گیری

در اولین نشست گفت و گوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی فواید گفت و گو میان این سه حوزه مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت. در این نشست نمایندگان از بخش های دولتی مرتبط با سازمان های جامعه مدنی، بخش خصوصی و سازمان های جامعه مدنی، با بر شمردن خواص گفت و گو، بازسازی جریان تصمیم گیری، افزایش سرمایه اجتماعی و جلوگیری از انباشت غیرمنطقی مطالبات را از جمله نتایج گفت و گو عنوان کردند. مشارکت کنندگان در این نشست دانائی و توانائی را دو شرط ضروری برای ایجاد فضای گفت و گو بر شمردند و بر اهمیت ایجاد شرایط برابر و امکان به رسمیت شناختن طرف مقابل در گفت و گو تاکید کردند. در ادامه موارد زیر از سوی حاضرین به عنوان رویکردهایی که باید پیش از آغاز گفت و گو میان هر سه بخش دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی مورد

نشست گفت وگویی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی:

راهکارهای تحقق زبان مشترک

شرکت کنندگان در نشست با بیان اینکه جامعه سازمان های غیردولتی از سازمان هایی با اهداف و برنامه ریزی های متفاوت تشکیل شده است و برای دادن رهنمودهای واحد باید یک تعریف مشخص از «سازمان غیردولتی» داشت، پیشنهاد کردند که با مشخص کردن شاخص های این سازمان ها باید برسر یک تعریف واحد به توافق رسید و بر اساس این تعریف، مشخص کرد، که چه سازمان هایی در چارچوب این تعریف می گنجند و این استراتژی ها برای آنان کاربرد دارد.

در ادامه با تاکید بر اینکه در تعریف پیشنهادی باید حدود واژه «سازمان غیردولتی» را معین کرد، خاطر نشان شد که این حدود، در زمان و مکان تغییر می یابد و در ادامه سه شاخص، «غیردولتی»، «غیرانتفاعی» و «عام المنفعه» به عنوان شاخص های اصلی یک «سازمان غیردولتی» پیشنهاد شد. از آنجا که این تعریف، اتحادیه ها و انجمن های صنفی را در بر نمی گیرد، تعدادی از حاضرین با اشاره به اینکه، این سه ویژگی دایره تعریف را بسیار محدود می کند، پیشنهاد کردند: هر سازمانی که از بخشی از حقوق جامعه دفاع و حمایت می کند، شامل این تعریف شود. لیکن با مطرح شدن این نکته که «هر سازمان غیردولتی جزئی از جامعه مدنی است ولی هر سازمان جامعه مدنی الزاما، سازمان غیردولتی نیست» و تاکید بر ایجاد زبان مشترکی که برای جامعه بین المللی نیز قابل فهم باشد، قرار بر این شد که گروههای حافظ منافع و اتحادیه ها و انجمن های صنفی از سازمان های غیردولتی تمایز داده شوند و در نهایت با اضافه کردن دو شاخص «داوطلبانه بودن» و «غیرسیاسی بودن» با تاکید بر تمایز «رفتار سیاسی» و «مسئولیت سیاسی»، شرکت کنندگان در نشست برسر ۵ شاخص برای تعریف یک سازمان غیردولتی به توافق رسیدند:

۱- غیردولتی بودن

۲- غیرانتفاعی بودن: به این معنا که کلیه درآمدها و عواید حاصل از دارایی ها و فعالیتهای موسسه در قالب بودجه سالانه آن، مطلقا به مصرف غیرانتفاعی مذکور در اهداف اساسنامه خواهد رسید.

۳- عام المنفعه بودن: به این معنا که فعالیت ها و خدمات ارائه شده از طرف سازمان گروه و جمعیت خاصی را در بر نگیرد و همچنین اختصاص به اعضای سازمان نداشته باشد.

۴- غیرسیاسی بودن: به این معنا که سازمان دارای اهداف غیرسیاسی است و هیچ گونه فعالیت و رفتار سیاسی تحت عنوان شخصیت حقوقی سازمان به انجام نمی رسد.

۵- داوطلبانه بودن

پس از توافق شرکت کنندگان، بر یک تعریف واحد از «سازمان غیردولتی»، نحوه تاثیر

- عدم توانایی سازمان های جامعه مدنی برای طراحی و اجرای برنامه هایشان
- نگرش منفی به دولت و بخش خصوصی به عنوان عاملان سلطه و سود
- ترس از دخالت دولت و از بین رفتن استقلالشان
- نداشتن چگونگی مکانیزم ارتباط با دولت و بخش خصوصی
مرکز مهمترین موانعی را که در بخش خصوصی پیش روی برقراری ارتباط وجود دارد موارد زیر میدانند:
- عدم اهمیت بخش خصوصی به سرمایه اجتماعی
- عدم تمایل و آگاهی به مسئولیت اجتماعی
- گسست بین بخش خصوصی و سازمان های جامعه مدنی
- وابسته بودن بخش خصوصی به دولت و به طور کلی موانع ایجاد یک ارتباط سالم و مبتنی بر گفت وگو و مذاکره در بین دولت، سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی عبارتند از:
- محیط سازگاری شدید سیاسی
- کمبود اعتماد و وجود سوء ظن بین دو طرف، «دولت ستیزی» و «جامعه ستیزی»
- کمبود اعتماد به نفس در ایجاد ارتباط و داشتن نگرش پارانویایی به یکدیگر
- کمبود مهارت در گفت وگو و چانه زنی
- کمبود شفافیت و پاسخگویی از سوی سه طرف برای ایجاد ارتباط و ...
در ادامه نشست نمایندگان دولت، سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی به بیان نقطه نظرات خود پیرامون چگونگی برقراری رابطه بین این سه بخش پرداختند.
باز تعریفی از دولت، بخش خصوصی و سازمان های جامعه مدنی در ایران، مشخص نمودن سهم هر یک از این سه بخش از سرمایه و قدرت، تلاش برای دست یافتن به یک زبان مشترک برای گفت وگو، تکیه بر موارد وحدت آفرین، اجماع بر سر حداقل های مورد توافق، اعتماد سازی در روابط فیما بین، مشخص کردن چارچوب های روابط بین این دو بخش، درک ضرورت ایجاد ارتباط و استفاده از تجارب سایر کشورها در تنظیم روابط بین این سه بخش، از جمله نکات مطرح شده از سوی شرکت کنندگان، برای برقراری رابطه برابر و سالم بین این سه بخش می باشد.
این نشست ۱۳ آبان ۱۳۸۱ برگزار شد.

دومین نشست گفت و گوی
اجتماعی میان سازمان های
جامعه مدنی، دولت و بخش
خصوصی:

بررسی فرصت‌ها و چالش‌های فرارو در گفت و گو

دومین نشست گفت و گوی اجتماعی میان سازمان های جامعه مدنی، دولت و بخش خصوصی با هدف بررسی فرصت‌ها و چالش‌های فرارو در گفت و گوهای سه جانبه برگزار شد.

در این نشست دکتر رزاقی مدیر مرکز به تبیین رابطه میان دولت، سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی پرداخت و گفت: بر اساس تجربه تاریخی چهار نوع رابطه میان این سه بخش شکل گرفته است. اولین شکل رابطه، یک رابطه نابرابر و کلیتاً لیستی است که در این حالت سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی، برنامه های آماده شده دولت را اجرا می کنند و عمده منابع مالی شان از طریق دولت تامین می شود نوع دوم رابطه، ستیز و ناسازگاری است بطوریکه هیچ نقطه اشتراکی در اهداف و فعالیت‌های آنان وجود ندارد و هیچ یک از طرفین مایل به یافتن حوزه ها و علایق مشترک و مورد توافق نیستند و از همین رو هر یک از آنان در صدد نفی دیگری می باشد. سومین نوع رابطه، بیگانگی و عدم ارتباط بین این سه حوزه است، این شکل از رابطه در جوامعی شکل می گیرد که دولت ها به دلیل رانتی بودن، خود را بی نیاز از سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی می دانند و جامعه مدنی و بخش خصوصی نیز علاقه ای به همکاری با دولت ندارد و چهارمین نوع رابطه که سازنده ترین رابطه این سه حوزه به شمار می آید، رابطه برابر است، که در آن یک همکاری متقابل و برابر بین دو بازیگر اصلی توسعه برای حل مشکلات مورد توافق شکل می گیرد. رزاقی با بیان اینکه تنظیم مناسبات و روابط سالم بین سازمان های جامعه مدنی، بخش خصوصی و دولت یکی از مهمترین مسائل فراروی این سه حوزه است، گفت: در همین راستا مرکز بر اساس مطالعات و تحقیقاتی که به انجام رسانیده فهرستی از مهمترین موانعی که در ایجاد رابطه سالم و برابر میان این سه بخش وجود دارد تهیه کرده است و امید است با اعمال نقطه نظرات نمایندگان دولت به بخش خصوصی و سازمان های جامعه مدنی بتوانیم با ارائه فهرستی کامل از فرصت‌ها و چالش‌های فراروی این سه بخش، مناسبات و روابط فیما بین را در یک چارچوب مشخص و شرایط برابر تنظیم کنیم.

سپس فهرست تهیه شده در مرکز که در جلسات متعددی تهیه شده بود، در رابطه با مهمترین موانعی که در ایجاد رابطه بین این سه حوزه وجود دارد برای استفاده از نظر شرکت کنندگان ارائه شد.

از دیدگاه مرکز موانعی که در حوزه دولت برای ایجاد یک رابطه سالم وجود دارند عبارتند از:

- ترس دولت از قدرتمند شدن سازمان های جامعه مدنی و به چالش کشیدن آن

- ترس دولت از وابستگی سازمان های جامعه مدنی به سازمان های بین المللی و **donors**

- عدم تمایل بروکراسی دولتی به واگذاری اختیارات و وظایف به سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی .

- عدم ایجاد بستر قانونی و حقوقی مناسب برای دسترسی سازمان های جامعه مدنی به منابع

- عدم درک و فهم درست دولتمردان از نقش و جایگاه سازمان های جامعه مدنی و بخش خصوصی

در حوزه سازمان های جامعه مدنی نیز می توان نکات زیر را به عنوان مهمترین موانع ایجاد رابطه با دوی بخش دیگر نام برد:

کودکان، چالشهای هزاره سوم، توسعه نهاد های مدنی و ... بوده است. سازمانهای غیر دولتی در بخشهای اطلاع رسانی عمومی و همگانی، گرفتن اعتبار نامه برای حضور در رویدادهای سازمان ملل، کسب مقام مشورتی اکوسوک با سازمان ملل متحد همکاری می کنند.

معطری مورد کسب مقام مشورتی اکوسوک خاطر نشان ساخت: سازمانهای غیر دولتی برای کسب مقام مشورتی باید دارای شرایط خاصی باشند. و NGOs به راحتی نمی توانند به کسب این مقام نائل شوند. در هر صورت به نظر می رسد که در سازمان ملل با کشور های در حال توسعه مانند نظامهای اداری خود آن کشورها رفتار می شود. و مقام پیگیریهای بسیاری لازم است.

احمد سالاری از سازمان ملل متحد (UNDP) نیز در باره نوع ارتباط سازمان ملل و سازمانهای غیر دولتی گفت: یکی از جنبه های مهم این بخش از ملل متحد همکاری با جامعه مدنی است. این بخش همکاریهای توسعه ای خود را از سه زاویه انجام می دهد. ۱- دولت ۲- جامعه مدنی ۳- بخش خصوصی.

در ایران همکاری ها برای اجرای پروژه ها فقط منحصر به بخش دولتی بوده است. این تجربه ای است که در کشور های دیگر ممکن است خیلی کمتر اتفاق بیفتد.

علاقه ما به عنوان برنامه عمران سازمان ملل متحد گسترش این پایه همکاری است. برای ایکنمانی از به پشتیبانی، هم در سطح دولتی و هم در سطح غیر دولتی داریم. وی همچنین اظهار داشت: برای همکاری با برنامه عمران ملل متحد باید هم اراده سیاسی و هم علاقه ملی وجود داشته باشد. در اینجا نقش جامعه مدنی به عنوان یک گروه فشاری یا به عنوان لابی کردن برجسته می شود. علاقه ملی باید ایجاد و به ما اعلام شود. و ی تاکید کرد که نقش جامعه مدنی سازمانهای غیر دولتی در این ارتباط بسیار مهم است.

پس از آن شرکت کنندگان در قالب سه گروه و به تسهیلگری باقر اسدی، دکتر سودابه امیری و دکتر معطری به بررسی وضعیت موجود و چالشهای

میان سازمانهای غیر دولتی و سازمان ملل متحد پرداختند و در ادامه نیز چشم

اندازهای آینده را بررسی و راهکارها یی رایشنهاد کردند. نگاه بدبینانه به نهادهای مدنی، فساداداری و بوروکراسی پیچیده وزائد، برخورد سلیقه ای و گزینشی با انجمن های مردمی، ادبیات مبهم و غیربومی ومهمتر از همه شفاف نبودن وضعیت برنامه ها ونوع سیاست گذار ی های این آژانس ها در ایران از جمله موارد مهمی بود که مورد توافق اکثر این سازمانهای غیر دولتی قرار گرفت.

دولت و آژانسهای UN پذیرفته اند که نمی توان سازمانهای غیر دولتی را کنار گذاشت

کارگاه "مناسبات سازمانهای جامعه مدنی ملل متحد" با حضور باقر اسدی و جمعی از نمایندگان سازمانهای غیر دولتی در مرکز مشارکتهای مردمی شهرداری منطقه شش مهرماه سال جاری برگزار شد.

در این کارگاه باقر اسدی، عضو کمیته ۱۲ نفره منصوب دبیر کل سازمان ملل متحد به بررسی رابطه سازمانهای غیر دولتی و ملل متحد پرداخت و توضیحاتی را در مورد کمیته ۱۲ نفره سازمان ملل ارائه داد. وی گفت: "با پایان جنگ سرد و شروع دهه ۱۹۹۰، جامعه جهانی با گسترش وسیع حوزه های فعالیت سازمانهای غیر دولتی و کنشگران جامعه مدنی مواجه شد. آنچه که به صورت مشخص گسترش این فعالیت ها و به تبع آن روابط با سازمان ملل را موجب شد، برگزاری تعدادی کنفرانس های عمده جهانی توسط سازمان ملل بود. وی خاطر نشان ساخت که مشارکت و حضور طیف وسیعی از سازمانهای غیر دولتی و فعالین جامعه مدنی در برگزاری این اجلاسها از مرحله مقدماتی تا آخرین مرحله برگزاری اجلاس، نوع رابطه بین سازمانهای جامعه مدنی و نظام ملل متحد را به میزان زیادی متحول کرد و نقش این سازمانها و کنشگران آن را در طرح موضوعات جدی مشخص ساخت."

وی همچنین اظهار داشت: "سازمان ملل اساساً مجموعه ای بین الدولی است و نمایندگان دولتها نمی پذیرند که بر اساس منشور ملل متحد در کنار بخش غیر دولتی قرار بگیرند و این چالش بزرگی را ایجاد می نماید." تا به امروز اعتراض و انتقاداتی که متوجه سازمان ملل بوده است (در نحوه تعامل با NGOs) عمدتاً از جانب فعالان جامعه مدنی در شمال بوده است. سازمانهای جامعه مدنی جنوب نقش و حضور کمتری را دارند. "دکتر سهراب رزاقی، مدیر مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی ایران، نیز در این باره گفت:

امروز فرصت ذیقیمتی است که در حضور جناب آقای اسدی به بررسی مناسبات جامعه مدنی ایرانی با ملل پردازیم. گرچه اکثر دولت ها و هم سازمان ملل این واقعیت را پذیرفته اند که نمی توان سازمانهای جامعه مدنی را در تصمیم گیری کنار گذاشت و آنان را نادیده گرفت. اما باز هم رابطه موجودیک رابطه نا برابر است. سازمان ملل محلی برای تعامل بین سازمانهای غیر دولتی و دولت هاست و روابط غیر رسمی که در آنجا وجود دارد بیش از روابط رسمی است. وی در ادامه اظهار داشت: "کشور ایران تنها کشوری است که رابطه ای خاص با آژانسهای ملل متحد در تهران دارد زیرا که نقش اصلی را دولت ایفا می نماید. بنابراین باید جامعه مدنی جدا از دیگر کشورها مورد بررسی قرار بگیرد. دکتر معطری مدیر عامل جبهه سبز ایران با تاکید بر هدف تشکیل سازمان ملل متحد گفت: "سازمان ملل متحد پس از جنگ جهانی دوم و با هدف پاسداری از صلح و امنیت و توسعه روابط بین ملل والدول تشکیل شد. وی در ادامه اظهار داشت: طی دو دهه گذشته موضوعات عمده ای که در فعالیت های سازمان ملل متحد بیشتر مورد بحث قرار گرفته است شامل زنان، حقوق بشر،

گذاری بر برنامه چهارم توسعه مورد بحث و بررسی حاضرین قرار گرفت و قرار بر این شد که کمیته ای متشکل از نمایندگان بخش های مختلف سازمان های غیردولتی، این موضوع را طبق برنامه زیر تا رسیدن به نتیجه مشخص پیگیری کنند:

۱. ارسال برنامه دوم و سوم توسعه برای اعضای کمیته
۲. برگزاری نشستهایی به منظور نقد برنامه ها دوم و سوم توسعه و ارائه پیشنهادات برای برنامه چهارم
۳. جمع بندی مذاکرات و ارائه به دولت

۴. تعیین نماینده برای لابی با دولت. در ادامه نشست، پیشنهادات زیر برای تنظیم روابط سالم بین دولت و سازمان های جامعه مدنی ارائه شد.

۱- تعریف ساختار سازمانی دفاتر مشارکت های مردمی متناسب با روند کار سازمان های غیردولتی.

۲- گسترش تعامل بین دولت و بخش خصوصی به منظور استفاده این دو بخش از ظرفیت های یکدیگر.

۳- آشنا کردن مدیران بخش های مشارکت مردمی مراکز دولتی با فرهنگ سازمان های غیردولتی.

۴- مجاب کردن دولت به حرکت به سمت خصوصی سازی و کوچک کردن دولت.

۵- تشکیل شورای هماهنگی توسط سازمان های غیردولتی و معرفی نمایندگان آنان به دولت.

۶- تعیین مکانیسمی منطقی برای نحوه برقراری ارتباط بین دولت و سازمان های غیردولتی.

۷- تلاش برای ثبت جایگاه مشورتی سازمان های غیردولتی در شوراهای عالی تصمیم گیری.

۸- تلاش برای ایجاد اعتماد در روابط بین دولت و سازمان های غیردولتی در پایان یک کمیته ۷ نفره برای پیگیری پیش نویس تدوین استراتژی های سازمان های غیردولتی تشکیل شد.

این نشست شش ساعته ۳ دی ۱۳۸۱ برگزار شد.

وظایف مرکز همه‌نگ‌کننده

دبیرخانه

مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی ایران برای ساماندهی اطلاع رسانی و آماده سازی سازمانهای جامعه مدنی منطقه برای مشارکت فعال در فرایند اجلاس، اقدام به تاسیس دبیرخانه ای در محل این مرکز نمود. وظایف دبیرخانه به شرح زیر می باشد:

۱. تشکیل یک کمیته راهبری که اعضای آن عبارتند از نمایندگان سازمانهای جامعه مدنی (بویژه نمایندگان شبکه سازمانهای غیردولتی زنان، جوانان، زیست محیطی، جبهه سبز ایران، بنیاد دانش و هنر)، نمایندگان دبیرخانه شورای عالی اطلاع رسانی، کمیسیون ملی یونسکو، انجمن صنفی روزنامه نگاران، انجمن شرکتهای انفورماتیک و ....
۲. مشارکت فعال در فرآیند اجلاس
۳. ایجاد ارتباط و همه‌نگی با دبیرخانه دولتی شورای عالی اطلاع رسانی
۴. ارتباط با سازمان های جامعه مدنی از طریق برگزاری کارگاهها، نشستها و نیز از طریق رسانه های گروهی و الکترونی
۵. راه اندازی سایت اطلاع رسانی منطقه ای کنفرانس جامعه اطلاعاتی
۶. اطلاع رسانی گسترده برای برگزاری اجلاس منطقه ای جامعه اطلاعاتی وسازمانهای جامعه مدنی غرب آسیا و خاورمیانه در کیش و شکل دهی یک شبکه ارتباطی بین سازمانهای علاقه مند در منطقه
۷. برگزاری اجلاس منطقه ای جامعه اطلاعاتی وسازمانهای جامعه مدنی غرب آسیا و خاورمیانه در کیش
۸. ایجاد سازوکاری برای پیگیری مستمر بعد از اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی در سوئیس که بتواند نظارت بر اجرای مصوبات سند جهانی را تا اجلاس تونس در دستور کار خود داشته باشد.

در چارچوب این موقعیت جدید، برای ایفای نقش موثر و شکل دهی به یک شبکه منطقه ای و نیز اطلاع رسانی به سازمان های جامعه مدنی غرب آسیا و خاورمیانه مرکز وظایفی را به شرح زیر برعهده دارد:

- ۱- تدوین و همه‌نگی یک سلسله برنامه منطقه ای برای آماده سازی جهت حضور فعال سازمانهای جامعه مدنی منطقه در اجلاس جهانی
- ۲- دعوت و همه‌نگی از کلیه گروههای موضوعی (caucuses) و (thematic groups) منطقه غرب آسیا و خاورمیانه برای شرکت فعال و همه جانبه در اجلاس منطقه ای و اجلاس سوئیس (۲۰۰۳) و تونس (۲۰۰۵)
- ۳- شکل دهی و فعال سازی جدی شبکه الکترونیکی اطلاع رسانی منطقه غرب آسیا و خاورمیانه با هدف تبادل افکار، انتخاب موضع مناسب و تشویق کلیه ذی نفعان (Stakeholders) برای فعالیت جدی در این زمینه و حضور در کمیته آماده سازی سوم (Prep Com III) و اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی
- ۴- ایجاد دبیرخانه منطقه ای غرب آسیا و خاورمیانه برای همه‌نگی کلیه این فعالیتها و تماس دائم با دبیرخانه اجرایی اجلاس جهانی و دبیرخانه جامعه مدنی و نیز ارتباط با سایر شرکت کنندگان فعال در نشستهای آماده سازی اول و دوم و اجلاس عمومی جامعه مدنی
- ۵- ارتباط و همه‌نگی مناسب بین دبیرخانه دولتی و دبیرخانه سازمانهای جامعه مدنی در زمینه فعالیت های آینده و تاثیر گذاری متقابل برای تهیه بیانیه و برنامه عمل اجلاس
- ۶- ارتباط با کمک دهندگان احتمالی (donors) برای تقویت فن آوریهای ارتباطی و اطلاعاتی (ICT) در منطقه در حوزه جامعه مدنی
- ۷- تشکیل کنفرانس یا جلسه عمومی منطقه غرب آسیا و خاورمیانه با همکاری سازمان های جامعه مدنی غرب آسیا و خاورمیانه جهت بررسی محتوایی و روند فعالیت کمیته های آماده سازی نشست های مقدماتی یک و دو (Prep Com I & II) و همچنین تبادل نظر برای موضع گیری مناسب تر در مورد پیش نویس بیانیه و برنامه عمل .

مشارکت در فرآیند اجلاس

با تشکیل دبیرخانه، مرکز به منظور آگاهی از چگونگی پیشبرد فعالیت های منتهی به اجلاس جهانی در چند اجلاس منطقه ای و مقدماتی برگزار شده شرکت کرد. نمایندگان مرکز در سه اجلاس منطقه ای ژاپن ۱۳ تا ۱۵ ژانویه ۲۰۰۳، اجلاس مقدماتی ژنو ۱۷ الی ۲۸ فوریه ۲۰۰۳ (Prep Com II) و کنفرانس بین المللی در پاریس (۱۸ تا ۱۹ جولای ۲۰۰۳) حضور داشتند.

world summit
on the information society

Geneva 2003 - Tunis 2005

جامعه اطلاعاتی

جامعه جهانی در حال مهندسی جامعه اطلاعاتی از طریق سازماندهی یک کنفرانس بین المللی تحت عنوان اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی است. این اجلاس در دو مرحله ابتدا در دسامبر ۲۰۰۳ در سوئیس (شهر ژنو) و دو سال بعد در سال ۲۰۰۵ در کشور تونس برگزار می شود. اندیشه برگزاری این اجلاس جهانی در کنفرانس اتحادیه بین المللی مخابرات راه دور در میناپولیس در سال ۱۹۹۸ شکل گرفت و مبتنی بر سه قطعنامه ۷۳ (۱۹۹۸) و ۱۱۵۸ (۲۰۰۰) و ۱۱۷۹ (۲۰۰۱) است که به تصویب اعضای اتحادیه رسیده است. مجمع عمومی سازمان ملل متحد نیز در قطعنامه ۵۶/۸۳ خود در دسامبر ۲۰۰۱ از مصوبات اتحادیه در خصوص برگزاری این اجلاس استقبال نمود. نشست اول مقدماتی این اجلاس به همت سازمان ملل متحد و اتحادیه بین المللی مخابرات راه دور ITU و UN از ۱۰ الی ۱۴ تیر ۱۳۸۱ در شهر ژنو و نشست غیررسمی موضوعی نیز در همین شهر از ۲۵ - ۲۷ شهریور ۱۳۸۱ برگزار گردید. دومین کنفرانس کمیته مقدماتی اجلاس نیز از ۲۸ بهمن الی ۹ اسفند ۱۳۸۱ (۱۷ الی ۲۸ فوریه ۲۰۰۳) برگزار شد.

مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی به منظور ایفای نقش موثر در معماری جهان آینده، سال گذشته در روند مقدماتی این اجلاس در کنفرانس منطقه ای آسیا و اقیانوس آرام در ژاپن و نشست مقدماتی دوم در ژنو و اجلاس میان دوره ای پاریس شرکت نمود. از آنجا که مرکز مطالعات و آموزش سازمانهای جامعه مدنی یکی از سازمانهای فعال در میان سازمانهای جامعه مدنی در نشست کمیته تدارکاتی دوم بود توانست به موقعیت مرکز هماهنگ کننده جامعه مدنی در منطقه غرب آسیا و خاورمیانه برای اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی نایل شود.

غیر دولتی این است که شریک کم کار را به سمت پر کاری و شفافیت سوق دهند و شریک کم کار را نیز وادار کنند مسایل اخلاقی را رعایت نماید و منافع جامعه را در نظر بگیرد.

فاطمه فرهنگ خواه مدیر عامل انجمن حمایت از کودکان و نوجوانان توان یاب در رابطه با نحوه برخورد ما با جامعه اطلاعاتی گفت: ما سه راه داریم یا وارد شاهراه شویم و در متن جریان قرار بگیریم یا در حاشیه بمانیم و یا اینکه با جوامع دیگر کاری نداشته باشیم و در دنیای خودمان بمانیم. به اعتقاد وی: ما ناچار به ورود به جامعه اطلاعاتی هستیم و در این میان وظیفه سازمانهای غیر دولتی، آگاهی رسانی، آموزش و بستر سازی برای ورود آگاهانه به جامعه اطلاعاتی میباشد.

در ادامه مجید صالحی از کانون نواندیشان جوان جامعه مدنی با اشاره به انباشت بیش از ۸۰ درصدی تجهیزات کامپیوتری در سیستم دولتی و نیاز شدید سازمانهای غیر دولتی به این تجهیزات اظهار داشت این سازمان ها، باید با توجه به شرایط موجود خود را برای ورود به جامعه اطلاعاتی آماده کنند.

شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (آسیا-اقیانوسیه)

- نمایندگان مرکز در اجلاس منطقه ای جامعه اطلاعاتی (آسیا - اقیانوسیه) شرکت کردند. این اجلاس ۱۵-۱۳ ژانویه ۲۰۰۳ در ژاپن برگزار شد و مرکز به عنوان تنها نهاد مدنی ایرانی در این اجلاس، با توزیع نشریه و بیانیه، تلاش کرد تا نمایندگان نهادهای مدنی، منطقه را باروند توسعه فن آوری اطلاعات در ایران آشنا کند. در این اجلاس نمایندگان از ۴۸ کشور، ۲۱ سازمان بین المللی، ۵۳ تشکل بخش خصوصی و ۱۱۶ سازمان غیردولتی از منطقه آسیا - اقیانوسیه چگونگی یک کار گروهی خوب به منظور شرکت در مبادله موثر اطلاعات در منطقه را مورد بررسی قرار دادند.
- اجلاس جامعه اطلاعاتی در منطقه آسیا - اقیانوسیه موارد زیر را در دستور کار خود داشته است.
۱. فراهم نمودن دستیابی مناسب و مساوی به اطلاعات حاصل از توسعه ساختار شبکه ارتباطات
  ۲. استفاده از ICT به عنوان نیروی محرک برای رسیدن به اقتصاد پایدار و فن آوری به کمک بسط و توسعه درآمد ملی در خلال نوآوری های تکنولوژی، تحقیقات مستمر و نتایج توسعه در سطوح پایین تر با تقویت رشد اقتصادی
  ۳. افزایش مشارکت و تقویت سطح علمی جهانی برای توسعه یا تضمین دستیابی مساوی به اطلاعات برای فعالیت های فرهنگی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، علمی و آموزشی تارسیدن به یک تسلط عمومی اطلاعات
  ۴. حفظ ثروت و میراث های متعدد فرهنگی و ارزشهای اجتماعی منطقه آسیا - اقیانوسیه در سال اطلاعات
  ۵. فراهم نمودن خدمات اطلاعاتی و ارتباطی برای گروههای بی بهره در جامعه، مخصوصاً قشر کم درآمد به منظور همکاری برای مبارزه با فقر
  ۶. استفاده از ICT برای تقویت رسانه های سنتی مانند رادیو و مجلات که نقش مهمی در انتشار محتوا در جامعه اطلاعاتی دارند.
  ۷. افزایش استفاده از ICT برای ساختار توانمند و توسعه نیروی انسانی از جمله سواد ICT با توجه مخصوص به نیاز های مردم ناتوان
  ۸. تضمین صحت و درستی شبکه های اطلاعاتی و ارتباطی به گونه ای که در جامعه اطلاعاتی، اعتماد و اطمینان حاصل نماید.
  ۹. فراهم نمودن محیطی امن برای ارتباطات که استفاده از خدمات ارتباطی و اطلاعاتی را تضمین نموده و گروهها آسیب پذیر را در معرض خطر قرار ندهد
  ۱۰. سهولت بخشیدن به نقش مهمی که بخش خصوصی و جامعه مدنی در توسعه خدمات و شبکه های فن آوری ارتباطات و اطلاعات در جامعه اطلاعاتی ایفا می کند
  ۱۱. ترفیع استراتژی ها برای ارزیابی و بررسی فشارهای محیطی ICT ها
  ۱۲. ادامه روحیه همکاری و همبستگی میان کشورهای منطقه
- گزارش تفصیلی این اجلاس و ترجمه بیانیه توکیو در سایت مرکز ارائه شده است

نشست آماده‌سازی سازمان‌های جامعه

مدنی برای شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی

برگزاری نشست آماده‌سازی سازمان‌های جامعه مدنی برای شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (ژنو ۲۰۰۳) از دیگر برنامه‌های مرکز بود. در این نشست نمایندگان بیش از ۵۰ سازمان غیردولتی با تاریخچه، اهداف و نحوه مشارکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی آشنا شدند. و در جریان فعالیت‌های انجام شده در فرآیند این اجلاس قرار گرفتند. در این جلسه رحیم عبادی مسئول پروژه فن آوری اطلاعات در آموزش و پرورش، در رابطه با تاثیر فن آوری اطلاعات در حوزه سازمانهای غیر دولتی گفت: فن آوری اطلاعات، مأموریت سازمان‌های غیر دولتی را واقعی می‌کند، رقابت را افزایش می‌دهد، هزینه‌ها را کاهش می‌دهد، انعطاف در شکل و محتوا ایجاد می‌کند، زمان انجام کار را کم می‌کند و مهارت‌ها و قابلیت‌های جدید به وجود می‌آورد. وی افزود: آموزش کامپیوتر، اینترنت و زبان قابلیت سازمانهای غیر دولتی را بالا می‌برد و این سازمانها در صورت تقویت مهارت خود در زمینه IT می‌توانند در ارایه الگوهای جدید در بحث فن آوری اطلاعات نقش زیادی داشته باشند. عبادی در دسترس بودن اطلاعات را مهمترین ویژگی جامعه اطلاعاتی دانست و گفت: وقتی اطلاعات مبنای باشد، بسیاری از وابستگی‌ها بر اساس اطلاعات است، انحصار از بین میرود و قدرت توزیع میشود. وی در ادامه گفت: IT ابزاری است که می‌تواند اطلاعات را فراتر از زمان و مکان به ما بدهد و پیام اصلی آن، این است که خود را برای ورود به جامعه اطلاعاتی آماده کنید.

در ادامه جلسه نمایندگان سازمانهای غیر دولتی حاضر در جلسه به بحث و گفتگو پیرامون فن آوری اطلاعاتی و نحوه حضور موثر در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی پرداختند. شهريار عیوض زاده از جبهه سبز، با بیان اینکه دیدگاه کاملاً مثبت به IT و نادیده گرفتن تبعات منفی آن می‌تواند مشکل‌زا باشد گفت به عنوان مثال در بحث کار آفرینی، IT بخشی از مشاغل را از بین می‌برد و در بحث تجارت الکترونیک نیز کشورهای مختلف به میزان مختلف و به تناسب بهره‌ای که از تکنولوژی ارتباطی دارند سود می‌برند که این موضوع به ضرر کشورهای جنوب تمام میشود و آنان را فقیرتر از قبل می‌کند.

مه‌لقا ملاح دبیر کل جمعیت زنان مبارزه با آلودگی محیط زیست با اشاره به اینکه نظام سرمایه داری سیستم اطلاع رسانی جهان را در دست دارد گفت: این نظام با استفاده از IT نقش خود را بیشتر می‌کند و سلطه همه جانبه خود را بر سیستم اطلاع رسانی گسترش می‌دهد.

وی تاکید کرد که لازمه پذیرش این موضوع مطالعه دقیق و سنجش همه جانبه می‌باشد.

در ادامه جیران رحمانیان از کانون کار آفرینان مهر گفت: مشکلی که بین سازمانهای غیر دولتی وجود دارد نبود شبکه اطلاع رسانی مناسب و کارا می‌باشد و این سازمان‌ها از ورود به بحث جامعه اطلاعاتی و IT باید سیستم اطلاع رسانی را تقویت کنند.

بهنام به نژاد از موسسه بنفام با بیان اینکه دولت و بخش خصوصی شرکای سازمان‌های غیر دولتی در جامعه اطلاعاتی هستند. گفت: اصولاً تمایل دولتها بر شفاف نبودن و پاسخگو نبودن است و بخش خصوصی نیز با وجود اینکه پاسخگو است به اصول اخلاقی پایبند نمی‌باشد. بنابراین نقش سازمانهای

نشست بررسی دستاوردهای اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی

گفت: جامعه مدنی به عنوان یک بازیگر جدید تلاش می کرد ، نقش موثری در تدوین و تنظیم مقررات و قواعد ایفا کند. در این نشست از نمایندگان نهادهای مدنی دعوت شد تا با توجه به انتخاب مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی به عنوان نماینده منطقه غرب آسیا در دبیرخانه این اجلاس ، با تشکیل یک دبیرخانه در ایران ، از این فرصت استفاده کنند و زمینه حضور فعال و موثر نهادهای مدنی ایران را در این اجلاس فراهم نمایند. بیانیه اجلاس توکیو، معرفی اهداف و برنامه های اجلاس جامعه اطلاعاتی، گزارش اجلاس ژنو و توکیو و چارچوب پیشنهادی وظایف گروه هماهنگ کننده منطقه خاورمیانه و غرب آسیا و ... از جمله اسنادی بود که در این نشست در اختیار شرکت کنندگان گذاشته شد

در نشست بررسی دستاوردهای اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی ، به عنوان تنها نهاد مدنی شرکت کننده از ایران در کنفرانس منطقه ای آسیا-اقیانوسیه (ژاپن، ۱۳-۱۵ ژانویه) و دومین کنفرانس مقدماتی اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (سوئیس، ۱۷-۲۸ ژانویه)، گزارشی از این اجلاس را به نمایندگان سازمان های جامعه مدنی ارائه داد و آنان را در جریان چگونگی شرکت در مراحل بعدی اجلاس قرار داد

دکتر رزاقی مدیر مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی، در این نشست با بیان اینکه امروزه با گسترش جامعه اطلاعاتی شکاف جدیدی به نام شکاف دیجیتال در حال پدیدار شدن است که بر همه عرصه های زندگی در سطوح فراملی، ملی و محلی تاثیر می گذارد این شکاف از شکاف توسعه و دیگر شکاف ها خطرناک تر است. گفت: اگر در گذشته کشوری قدرتمند محسوب می شد که مراکز مالی جهان را در اختیار داشت ، امروزه در اختیار داشتن مراکز اتصال شبکه های ارتباطی معیار قدرت به حساب می آید و همه گروه ها و قدرت های بزرگ در تلاش برای در اختیار گرفتن مراکز اتصال شبکه ها هستند. وی با اشاره به اینکه با گسترش ارتباطات و ظهور جامعه اطلاعاتی ، شاهد شکل گیری یک نظم و مناسبات جدید در عرصه جهانی هستیم و مقررات و قوانین گذشته کارایی خود را برای تبیین پدیده های جدید از دست داده اند، گفت: شکل گیری جامعه اطلاعاتی یکی از پیچ های مهم تاریخ و گذار از یک مناسبات و روند خاص به مناسبات و روند جدید است که قواعد و مقررات مخصوص به خود را می طلبد، که حضور موثر در تدوین این مقررات می تواند در آینده جوامع بسیار مهم باشد.

وی با اشاره به اینکه هدف از این نشست ارائه گزارش نمایندگان جامعه مدنی ایران از دومین کنفرانس مقدماتی اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی و آماده سازی آنان برای شرکت فعال در مراحل بعدی اجلاس است، بر قراری تماس و ارتباط با نهادهای منطقه غرب آسیا و خاور میانه ، تشکیل دبیرخانه و کمیته کار ، راه اندازی سایت اطلاع رسانی به زبانهای فارسی، انگلیسی و عربی و برگزاری نشست جهت ارائه گزارش دومین کنفرانس مقدماتی اجلاس به نهادهای مدنی منطقه را از جمله اقداماتی بر شمرد که مرکز توانمند سازی به عنوان نماینده منطقه غرب آسیا در دبیرخانه جامعه مدنی اجلاس جامعه اطلاعاتی، باید قبل از برگزاری سومین کنفرانس مقدماتی اجلاس به انجام برسد .

در ادامه امیر حسین برمکی ، از دیگر شرکت کنندگان در این اجلاس ، با اشاره به شکاف اطلاعاتی که بین کشورهای جنوب و شمال ایجاد شده است، گفت: از جمله مسائلی که در این اجلاس مطرح شد، درخواست کشورهای جهان سوم از کشورهای جهان اول برای پر کردن این شکاف بود، که اگر ما به عنوان کشوری که با این مشکل مواجه هستیم، در این اجلاس حضور موثر نداشته باشیم و مسائل خاص خود را مطرح نکنیم، این عرصه را از دست داده ایم. برمکی با اشاره به نقش موثر جامعه مدنی در این اجلاس

مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی، در دومین کنفرانس مقدماتی اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی (۱۷-۲۸ فوریه ۲۰۰۳) به عنوان نماینده منطقه غرب آسیا، در دبیرخانه این اجلاس انتخاب شد. این مرکز که تنها نهاد مدنی منطقه غرب آسیا و خاورمیانه بود، با حضور در کمیته محتوایی جامعه مدنی این اجلاس، موفق شد تا برخی از حساسیت ها و نظرات این منطقه از جهان را در بیانیه و برنامه عمل اجلاس لحاظ کند.

چارچوب پیشنهادی برای شرح وظایف گروه هماهنگ کننده منطقه غرب آسیا و خاورمیانه - که مرکز نمایندگی آن را بر عهده دارد- به شرح زیر است:

۱- تشکیل کنفرانس یا جلسه عمومی منطقه غرب آسیا و خاور میانه با همکاری کشورهای غرب آسیا و خاور میانه جهت بررسی محتوای روند کمیته های آماده سازی اول و دوم و همچنین تبادل نظر برای موضوعگیری مناسب تر در مورد بیانیه و برنامه عمل تهیه شده توسط کمیته آماده سازی بعدی که قرار است در سپتامبر تشکیل جلسه دهد.

۲- شکل دهی و فعال سازی جدی شبکه الکترونیکی اطلاع رسانی منطقه غرب آسیا و خاور میانه با هدف تبادل افکار، انتخاب موضع مناسب و تشویق کلیه ذینفعان برای فعالیت جدی در این زمینه و حضور در کمیته آماده سازی سوم و اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی

۳- تدوین و هماهنگی یک سلسله برنامه های منطقه ای برای آماده سازی جهت حضور فعال سازمان های جامعه مدنی در اجلاس جهانی

۴- دعوت و هماهنگی از کلیه گروه های موضوعی منطقه غرب آسیا و خاور میانه برای شرکت فعال و همه جانبه در اجلاس سوئیس (۲۰۰۳) و تونس (۲۰۰۵)

۵- ارتباط با کمک دهندگان احتمالی برای تقویت فن آوریهای ارتباطی و اطلاعاتی در منطقه در حوزه جامعه مدنی و همچنین راه اندازی وب سایت اطلاع رسانی مناسب برای ایجاد پایگاه اطلاعاتی و تسهیل آن

۶- ایجاد دبیر خانه منطقه ای غرب آسیا و خاور میانه برای هماهنگی کلیه این فعالیت ها و تماس دائم با دبیر خانه اجرایی اجلاس جهانی و دبیر خانه جامعه مدنی و نیز ارتباط با سایر شرکت کنندگان فعال در نشست های آماده سازی اول و دوم اجلاس عمومی جامعه مدنی

۷- ارتباط و هماهنگی مناسب بین دبیر خانه دولتی و دبیر خانه سازمان های جامعه مدنی در زمینه کارهای آینده و تاثیر گذاری بر یکدیگر برای تهیه بیانیه و برنامه عمل در مورد ICT

۸- ایجاد شبکه همکاری ملی و منطقه ای

در این اجلاس بیش از دوهزار نفر از نمایندگان دولت ها، سازمان های بین المللی، بخش خصوصی و جامعه مدنی از سراسر جهان شرکت داشتند. برخلاف سایر اجلاس تاثیر گزار در نظم جهانی که فقط با حضور دولت ها برگزار می شد، در این اجلاس بخش خصوصی و جامعه مدنی نیز وارد عرصه شدند و تلاش داشتند در کنار دولت ها این نظم جدید را طراحی و تدوین کنند. متأسفانه حضور نهادهای مدنی منطقه غرب آسیا و خاورمیانه در این اجلاس بسیار محدود و ضعیف بود و مرکز توانمند سازی سازمان های جامعه مدنی، تنها نهاد مدنی شرکت کننده از منطقه غرب آسیا در این اجلاس بود. علی الرغم مخالفت برخی کشور ها نظیر چین و پاکستان، بسیاری از دولت ها از حضور جامعه مدنی استقبال کردند و امکان بیان نظرات آنان را در جلسات عمومی فراهم نمودند. دبیرخانه اجرایی TU اینیز از حضور جامعه مدنی بسیار استقبال کرد و از نمایندگان منطقه غرب آسیا و جهان عرب تقاضا نمود که به طور فعال تر در مراحل بعدی این اجلاس شرکت کنند.

برگزاری

کنفرانس منطقه‌ای جامعه اطلاعاتی در کیش

در راستای انجام وظایف پیش بینی شده برای هماهنگ کننده منطقه خاورمیانه و غرب آسیا، مرکز طراحی و برگزاری یک اجلاس منطقه ای در ایران را در هفته اول شهریور ماه ۱۳۸۲ (از تاریخ ۴ الی ۶ شهریور ۱۳۸۲) پیش از برگزاری کمیته سوم مقدماتی در سوئیس در دستور کار خود قرار داد.

اهداف اصلی کنفرانس منطقه ای :

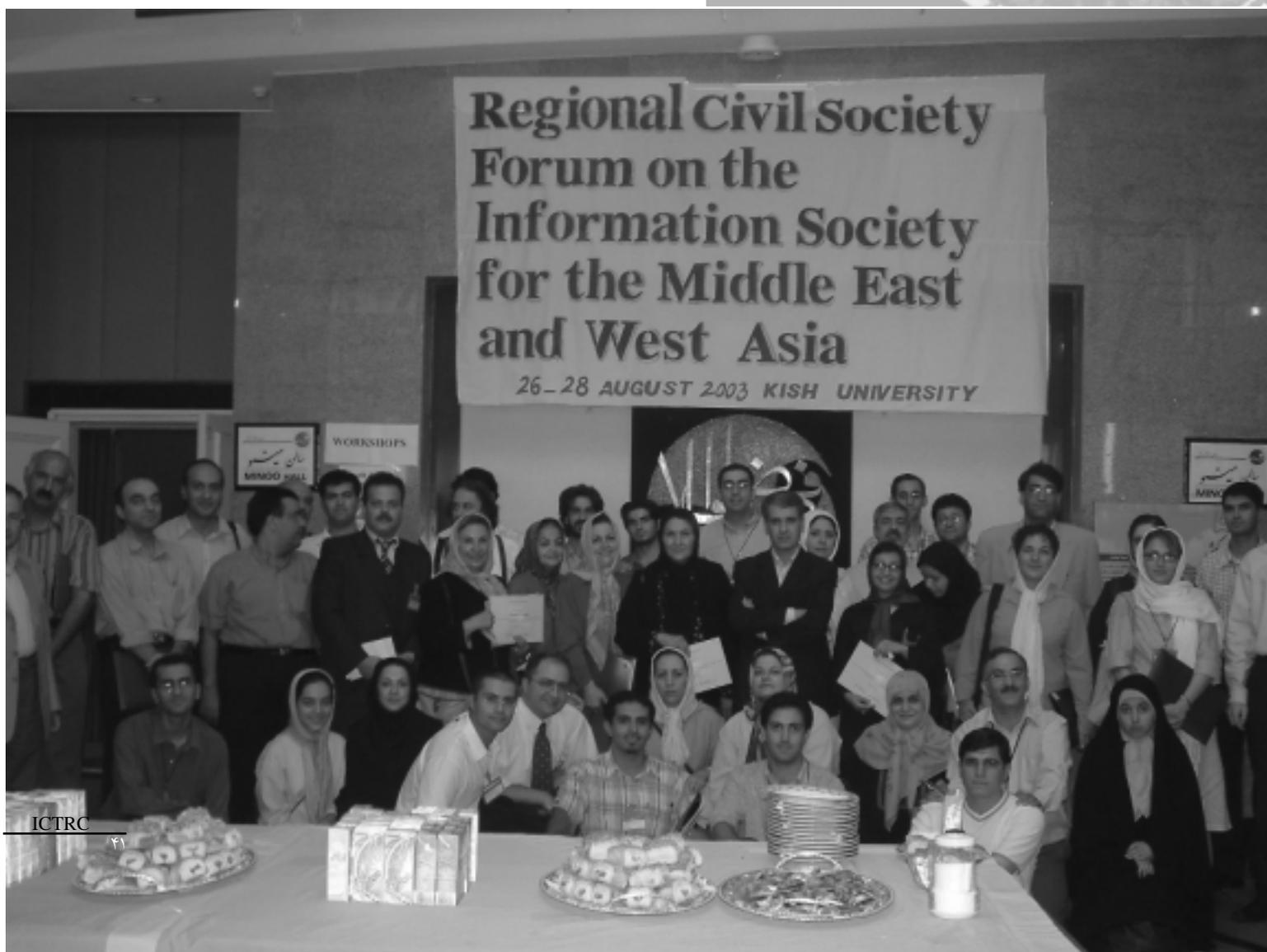
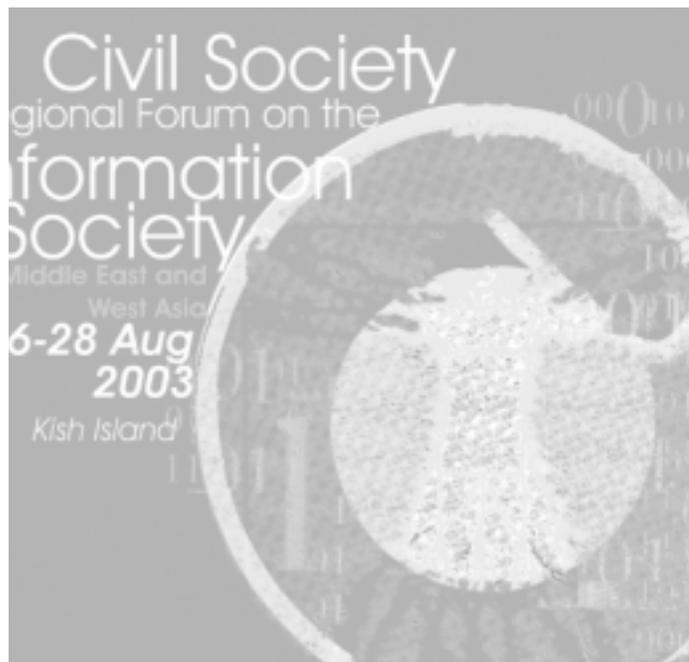
اهداف اصلی برگزاری این کنفرانس منطقه ای غرب آسیا و خاورمیانه به شرح زیر می باشد:

- ۱- اطلاع رسانی به کلیه ذی نفعان جامعه مدنی در منطقه غرب آسیا و خاورمیانه در خصوص روند و نتایج اجلاسهای قبلی.
- ۲- هماهنگ کردن و جمع آوری کلیه نظرات و دغدغه ها نسبت به برنامه اقدام و پیش نویس بیانیه اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی.
- ۳- ارزیابی و بررسی وضعیت فن آوریهای اطلاعاتی و ارتباطی در منطقه و تهیه یک برنامه اقدام منطقه ای و بیانیه در باره اهداف اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی و فن آوریهای اطلاعاتی و ارتباطی در منطقه.

- کارگاه زنان و فن آوریهای ارتباطی و اطلاعاتی
تسهیلگر: محبوبه عباسقلی زاده
- کارگاه جوانان در جامعه اطلاعاتی
تسهیلگر: زهرا مرانلو
- کارگاه توسعه پایدار و جامعه اطلاعاتی
تسهیلگر: ویکتوریا جمالی
- کارگاه تنوع زبانی و فرهنگی در جامعه اطلاعاتی
تسهیلگر: دکتر یحیی تابش
- کارگاه دموکراسی و نیز موضوع امنیت
تسهیلگر: دکتر حمید رضا رحمانی زاده دهکردی
- کارگاه حقوق بشر در جامعه اطلاعاتی
تسهیلگر: هانی منصوریان

در هر یک از کارگاه ها، شرکت کنندگان متن پیش نویس بیانیه و برنامه عمل اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی را در خصوص موضوع کارگاه خود مورد بررسی قرار دادند و پیشنهاداتی را ارائه کردند. تسهیلگران کارگاهها با جمع بندی نظرات ارائه شده، تلاش کردند که در فرصت زمانی موجود تا آنجایی که ممکن است بخشهای بیشتری از سند مربوطه را مورد بررسی قرار دهند.

جامعه اطلاعاتی شوند و هر روز شکاف دیجیتالی در این منطقه عمیق تر می شود. منظور از شکاف دیجیتالی فاصله فزاینده بین آن بخشهایی از جهان است که از طریق فن آوری، دسترسی آسان به دانش، اطلاعات، ایده ها و آثار دارند و آن بخشهایی از جهان که فاقد این دسترسی هستند. بر حسب سه شاخص راههای دسترسی به اطلاعات راه دور، تعداد **Host** های اینترنتی و هزینه ها می توان به این امر پی برد که کشورهای خاور میانه و غرب آسیا در پایین ترین رده های کشورهای جهان در این امر مهم قرار دارند. در کنار موضوع جامعه اطلاعاتی و گسترش آن جامعه مدنی نیز در این منطقه بسیار کم خون و نحیف است. (متن کامل این پیام به پیوست آمده است).

سخنران بعدی مراسم افتتاحیه، آقای سعید نشاط بود که با هدف حساس نمودن شرکت کنندگان نسبت به پروسه برگزاری اجلاس، فعالیتهای صورت گرفته در نشست تدارکاتی اول و دوم را تحلیل کرد و بویژه در خصوص پیش نویس بیانیه و برنامه اقدام اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی توضیحاتی داد.

برنامه اجلاس در این روز با سه میزگرد پیگیری شد. میزگرد اول تحت عنوان دسترسی به اطلاعات و شکاف دیجیتالی برگزار شد. در این بخش، ابتدا دکتر یحیی تابش، عضو هیئت علمی دانشگاه صنعتی شریف و مدیر عامل بنیاد دانش و هنر در خصوص دسترسی به اطلاعات و بویژه موضوع شکاف دیجیتالی سخن گفت و بویژه در خصوص تجربه (**net-school**) و ورود فن آوریهای اطلاعاتی و ارتباطی در مدارس توضیحاتی ارائه داد.

شهریار عبیوض زاده کارشناس حوزه **ICT** و عضو هیئت مدیره جبهه سبز ایران در سخنرانی خود موضوع دسترسی به اطلاعات در سطح تئوریک را مورد بررسی قرار داد و با ارائه نمونه های عملی از زندگی واقعی و حیات دیجیتالی، چالشها و موانع پیش رو را مورد بررسی قرار داد. پس از سخنرانی وی، حاضران به پرسش و پاسخ در مورد موضوعات مربوط به دسترسی اطلاعات و شکاف دیجیتالی پرداختند.

میزگرد دوم با موضوع دموکراسی، جامعه و امنیت برگزار شد و سه سخنرانی ارائه گردید. سخنران اول دکتر سعید رضا عاملی، عضو هیات علمی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران بود که در خصوص جهانی شدن سخنرانی نمود. سخنران بعدی آقای مراد علی صدوقی، پژوهشگر مسائل خاورمیانه و از فعالان کنشگران داوطلب در خصوص تأمین امنیت در جامعه اطلاعاتی برای همه شهروندان، سخنرانی کرد. آخرین سخنران این میزگرد دکتر حمید رضا رحمانی زاده دهکردی عضو هیئت علمی دانشگاه علامه طباطبایی بود که در خصوص جامعه مدنی مجازی سخن گفت. موضوعات مطرح شده در این میزگرد چالش برانگیز بود و پرسش و پاسخ حاضران در مورد مسائل مطرح شده بسیار طول کشید.

میزگرد سوم با عنوان گروههای خاص (زنان و جوانان) برگزار شد و در مجموع چهار سخنرانی ارائه شد: جنسیت و فن آوری اطلاعاتی و ارتباطی عنوان سخنرانی دکتر شیرین احمدنیا، عضو گروه علوم اجتماعی دانشکده علامه طباطبایی و کارشناس ارشد موسسه مطالعات و تحقیقات زنان بود. خانم ملودی محبی، عضو بنیاد دانش و هنر در خصوص جوانان و ضرورت آموزش فن آوریهای اطلاعاتی و ارتباطی سخن گفت و دکتر مهدی منتظر قائم، عضو هیئت علمی گروه ارتباطات دانشگاه تهران در خصوص جوانان در عرصه جامعه اطلاعاتی سخنرانی نمود. همچنین حامد قدوسی نیز در باره ظرفیتهای کارآفرینی فن آوریهای اطلاعاتی و ارتباطی برای جوانان مطالبی را به حاضران ارائه نمود.

روز دوم: کارگاهها

در روز دوم، شش کارگاه برگزار شد که عناوین هر یک از آنها در زیر آمده است. تسهیلمان با توجه به سابقه حضور و فعالیت در سازمان های غیردولتی انتخاب شدند. پیش از آغاز اجلاس در جلسه ای با تسهیلمان نکات و ملاحظات موجود در مباحث مطرحه مورد توجه قرار گرفت. اطلاعات لازم در خصوص کارگاه ها و تسهیلمان پیش از آغاز کنفرانس در وب سایت اجلاس قرار داده شد. شرکت کنندگان در پایان روز اول با پر کردن فرم های ثبت نام، کارگاه های مورد علاقه و توجه خود را انتخاب کردند. در این میان سه کارگاه زنان، جوانان و تنوع زبانی و فرهنگی در جامعه اطلاعاتی از بیشترین اقبال در میان عناوین دیگر برخوردار بود:

اجلاس منطقه ای جامعه اطلاعاتی سازمان های جامعه

**Regional Civil Society
Forum on the
Information Society
for the Middle East
and West Asia**

26-28 AUGUST 2003 KISH UNIVERSITY

w w w . i r a n c s o s . n e t

سایت مرکز

یکی از فعالیتهای مرکز راه اندازی وب سایت مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی است این وب سایت با هدف اطلاع رسانی و ایجاد فضایی از تعامل و گفت و گو و تبادل آرا بین سازمان های جامعه مدنی به زبان های انگلیسی و فارسی طراحی شده است و در بخش های مختلف خود سعی در برطرف کردن نیاز های اطلاعاتی و ارتباطی سازمان های جامعه مدنی دارد.

ایجاد بانک اطلاعاتی (حاوی اطلاعات سازمان های غیردولتی)، اخبار جامعه مدنی، اخبار مرکز، ارائه متن کامل اسناد مربوط به سازمان غیردولتی، گزارش کارگاههای برگزار شده و ارائه متون آموزشی کارگاه ها، نشانی اینترنتی سایتهای سازمان های غیردولتی، مشخصات کتابهای منتشر شده، کتابهای در دست انتشار توسط مرکز و فراهم آوردن امکان گفت و گو میان علاقه مندان در خصوص مسائل جامعه مدنی و... از جمله خدماتی است که در این سایت ارائه می شود.

در این وب سایت یک امکان جستجو نیز تعبیه شده است تا مراجعه کنندگان بتوانند ب راحتی نیازهای خود را مرتفع سازند. نشانی این سایت اینترنتی www.irancsos.net می باشد. سازمان های غیردولتی میتوانند با عضویت در لیست نامه های الکترونیکی مرکز از برنامه هایی که در آینده برگزار خواهد شد، در اسرع مطلع شوند.

اطلاع و رسا

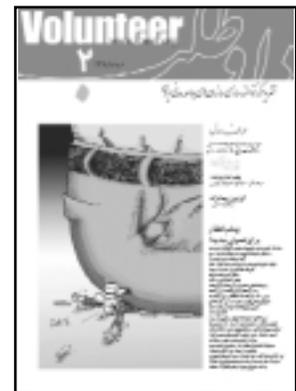

شماره ۱

- پرونده: قانون سازمان های غیردولتی
- گزارشی از وضعیت قانون سازمان های غیردولتی
- گفت وگو با دکتر الهه کولائی در خصوص وضعیت پیش نویس قانون سازمان های غیردولتی در مجلس
- ماجرای قانون و سازمان های غیردولتی (یادداشت)
- معرفی اهداف، فعالیت ها و منابع مالی مرکز توانمندسازی
- شرح دوره آموزشی مدیریت در سازمان های غیردولتی (ترجمه)
- و....

شماره ۲

- پرونده: چشم انداز برنامه توسعه در حرکت سازمان های غیردولتی
- گفت وگو با اشرف بروجردی، معاون اجتماعی وزارت کشور، درباره بودجه اختصاص یافته به نهادهای مدنی دولت و سازمان های جامعه مدنی (حرف اول)
- جدول مواد مرتبط با سازمان های جامعه مدنی در برنامه سوم توسعه
- چشم انداز برنامه در حرکت سازمان های غیردولتی (یادداشت)
- آشنائی با انجمن حمایت از کودکان و نوجوانان توان یاب
- بررسی کاربردهای اینترنت برای سازمان های جامعه مدنی (ترجمه)
- مراسم افتتاحیه مرکز توانمندسازی سازمان های جامعه مدنی
- گزارشی از کارگاههای آموزشی چگونگی دریافت مشورتی از سازمان ملل متحد و چگونگی تامین منابع مالی برای سازمان های جامعه مدنی
- گزارشی از گردهمائی توسعه پایدار
- و....

شماره ۳

- پرونده: بررسی اجلاس جهانی توسعه پایدار
- ارزیابی عملکرد نمایندگان سازمان های جامعه مدنی ایران در اجلاس جهانی توسعه پایدار (گزارش)
- بررسی روند اجلاس توسعه پایدار از ریو تا ژوهانسبورگ (یادداشت)
- ژوهانسبورگ، هیاهویی برای هیچ (یادداشت)
- گفت وگو با دکتر کولایی در باره تشکیل کمیته موقت ملی توانمندسازی سازمان های غیردولتی
- گزارشی مشروح از سمینار بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی: مسئولیت مشترک
- بازسازی اجتماعی جامعه ایرانی (حرف اول)
- گزارشی از سلسله نشست های گفت وگویی اجتماعی
- نگاهی به شبکه و شبکه سازی (ترجمه)
- سازمان های غیردولتی مجارستان و ارتباط با جامعه سیاسی (ترجمه)
- و....

شماره ۴ و ۵

- پرونده: جامعه اطلاعاتی
- گزارشی از اهداف و روند اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی
- جامعه مدنی و جامعه اطلاعاتی (حرف اول)
- گزارشی از جلسه آماده سازی سازمان های غیردولتی برای شرکت در اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی
- آیا در جامعه اطلاعاتی انجمن ها نابود می شوند؟ (یادداشت)
- مصاحبه با مدیر عامل موسسه توان یاب درباره مسائل
- و چالش های پیش روی سازمان های غیردولتی زنان
- معرفی موسسه تحقیقات و بازتوانی زنان
- خلاصه ای از پژوهش بررسی وضعیت سازمان های غیردولتی در تهران
- سرمایه اجتماعی و جامعه مدنی (ترجمه)
- سازمان های غیردولتی و مرکز اطلاعات عمومی ملل متحد (ترجمه)
- سازمان های غیردولتی و حمایت های مالی (یادداشت)
- گزارشی از نشست های گفت وگویی اجتماعی
- و....

نشریه داوطلب

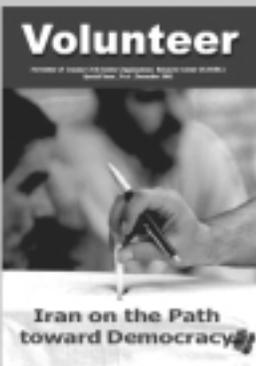
نشریه داوطلب با هدف اطلاع رسانی و پرداختن به موضوعات و چالشهای پیش روی سازمان های جامعه مدنی و ایجاد محل تعاملی برای فعالان این حوزه از سوی مرکز منتشر می شود.

اولین شماره داوطلب تیر ماه ۱۳۸۱ منتشر شد و تا کنون ۱۰ شماره از آن، به دو زبان فارسی و انگلیسی، انتشار یافته است. داوطلب در هر شماره خود با تمرکز بر یکی از موضوعاتی که سازمان های جامعه مدنی از آن متأثر خواهد شد، آن موضوع را در بخش ویژه ای تحت عنوان پرونده مورد بررسی قرار می دهد و می کوشد تا ادبیات موجود در خصوص مسائل سازمان های جامعه مدنی را افزایش دهد، قانون سازمان های غیردولتی، چشم انداز برنامه توسعه کشور در حرکت سازمان های غیردولتی، بررسی دستاوردهای اجلاس جهانی ژوهانسبورگ، جامعه اطلاعاتی، مسئولیت سیاسی سازمان های غیردولتی، سرمایه اجتماعی و شبکه های ارتباطی سازمان های غیردولتی از جمله موضوعاتی هستند که تا کنون در بخش 'پرونده' داوطلب بدان پرداخته شده است.

آموزش سازمان های غیردولتی از دیگر موضوعاتی است که در داوطلب به آن توجه می شود، در این بخش تلاش می شود تا با معرفی دوره های آموزشی و کتاب های منتشر شده در حوزه جامعه مدنی، معرفی سازمان های غیردولتی داخلی و بین المللی و نحوه برقراری ارتباط با آنها، شرح مفاهیم موجود در سطح جامعه مدنی و ... روند حرکت سازمان های جامعه مدنی تسهیل شود.

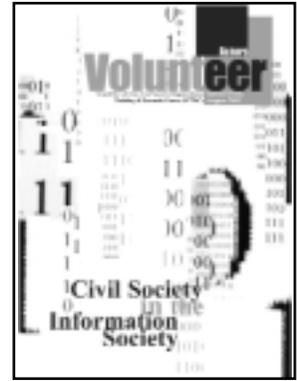
بخش دیگری که در داوطلب از اهمیت ویژه ای برخوردار است، ترجمه متون و مقالاتی است که در بردارنده نکاتی ظریف برای استفاده بازبینان جامعه مدنی است. در این بخش کوشش می شود با استفاده از منابع معتبر، چشم اندازهای جدیدی ایجاد کرده و بر شفافیت افق های موجود افزوده شود.

استفاده از آرا، نظرات و تجربیات فعالان سازمان های جامعه مدنی در قالب گفت و گو، گزارش و میزگرد، گزارشی از فعالیت های مرکز، 'پیگیری تحولات سازمان های جامعه مدنی در کشور' و... از دیگر مباحثی است که داوطلب به آن می پردازد. برای اینکه آشنایی بیشتری با نشریه مرکز پیدا کنید گوشه ای از عناوین مطروحه در شماره های مختلف را در زیر می آوریم:

شماره ۱۳:

- پرونده : جامعه اطلاعاتی
- جامعه مدنی در جامعه اطلاعاتی
- وب لاگ ها افق های جدیدی از تغییرات جامعه مدنی در ایران
- توانمند سازی جوانان در جامعه اطلاعاتی
- جامعه اطلاعاتی
- بنیاد دانش هنر (مصاحبه)
- زنان و جامعه اطلاعاتی
- اهمیت شبکه
- دستیابی به اطلاعات در حقوق بشر
- و.....

شماره ۱۴ و ۱۵:

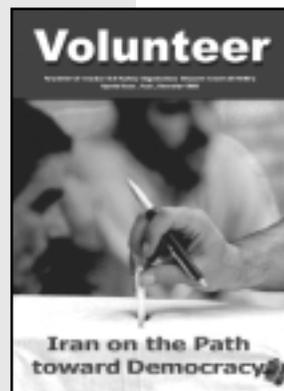
- پرونده : ظرفیت سازی
- ظرفیت سازی به مثابه یک استراتژی
- ظرفیت سازی و توانمندسازی
- چرا ظرفیت سازی؟
- ظرفیت سازی و جامعه مدنی - فراتر از مرزهای آموزش
- سازمان های غیر دولتی چند جانبه گرایی را تقویت می کنند - مصاحبه
- معرفی انجمن حمایت از حقوق کودکان
- و.....

مدیریت کنشگران داوطلب (مرکز مطالعات و آموزش سازمان های جامعه مدنی) از کلیه افراد، سازمان ها و مراکز علمی و پژوهشی که ما را در پیشبرد برنامه هایمان یاری دادند قدردانی می کند. پیشاپیش اگر نامی از قلم افتاده باشد عذر خواهی می کنیم

سازمان های غیردولتی:

- گروه نوآوران پارس
  - همیاران غذا
  - مرکز کارورزی سازمان های غیردولتی
  - انجمن تنظیم خانواده
  - جبهه سبز ایران
  - مرکز مطالعات و تحقیقات زنان
  - بنیاد دانش و هنر
  - انجمن حمایت از آسیب دیدگان اجتماعی
  - انجمن صنفی روزنامه نگاران
  - کنفدراسیون صنعت ایران
  - انجمن فارغ التحصیلان علوم اجتماعی
  - موسسه رشديه
  - انجمن فرهنگ و توسعه پایدار
  - و...
- مراکز علمی و پژوهشی :
- دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه تهران
  - کمیسیون ملی یونسکو ایران
  - دانشگاه کیش
  - موسسه آتیه بهار
  - و...
- مراکز دولتی و شهری:
- شورای عالی اطلاع رسانی
  - سازمان منطقه آزاد کیش
  - ستاد مبارزه با مواد مخدر
  - معاونت توسعه مدیریت شهری شهرداری تهران
  - معاونت اجتماعی شهرداری منطقه ۶ تهران
  - مرکز مشارکت های مردمی شهرداری تهران
  - دفاتر امور اجتماعی استانداری های زنجان، سیستان و بلوچستان، اصفهان، خوزستان، کردستان، مازندران
  - و...
- آژانس های ملل متحد:
- مرکز اطلاعات ملل متحد
  - نماینده ویژه دبیرکل ملل متحد در کمیته تنظیم

شماره ۶

- ایران در راه دموکراسی
- سازمان های غیردولتی ایران در یک نگاه
- سازمان های محلی CBOs
- وضعیت جوانان ایرانی و مشارکت آنها در سازمان های غیردولتی
- شبکه سازی الکترونیکی سازمان های غیردولتی
- و....
- شماره ششم داوطلب به زبان انگلیسی منتشر شد

شماره ۱۱ و ۱۲:

- پرونده: جامعه مدنی و خواب زمستانی
- گزارشی از اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی
- تشدید شکاف دیجیتالی
- تشکیل کمیته های کاری جامعه اطلاعاتی
- راهکار های اصلاح آیین نامه تاسیس و فعالیت سازمانهای غیر دولتی
- چگونگی تسهیل ارتباط میان سازمانهای غیر دولتی و سازمان ملل
- تفاوت های ظرفیت سازی فردی و سازمانی (مقاله)
- مرزهای مبهم سازمانهای غیر دولتی
- سکوت معنا دار
- کنکاشی از درون
- ائتلاف برای صلح
- چگونه جنگ برای مسلمانان امید آورده است (ترجمه)
- ابهام در مرجع ثبت سازمانهای غیر دولتی
- نقد رای دیوان عدالت اداری در خصوص سازمانهای غیر دولتی

شماره ۷

- پرونده: مسئولیت سیاسی سازمان های غیردولتی
- مسئولیت سیاسی، کارکرد سیاسی و رفتار سیاسی سازمان ها غیردولتی (گزارش)
- موج چهارم و جغرافیای جدید قدرت (حرف اول)
- سازمان های غیردولتی و حکومتگری خوب (ترجمه)
- سازمان های غیردولتی و کمک های دولتی (یادداشت)
- گفت و گویا مسئول واحد سازمان های غیردولتی
- سازمان ملی جوانان درباره نحوه فعالیت های سازمان ملی جوانان در رابطه با NGO ها جوانان
- معرفی موسسه رشديه
- بخش خصوصی در کنار جامعه مدنی (نامه وارده از طرف دبیرکل کنفدراسیون صنعت ایران)
- ماتریس ارزیابی و استراتژی سازمان های غیردولتی
- گزارشی از اولین نشست تدوین استراتژی سازمان های جامعه مدنی

شماره ۸

- پرونده: سرمایه اجتماعی
- وضعیت سرمایه اجتماعی در جامعه ایرانی (گزارش)
- انباشت سرمایه اجتماعی یا پارانویای اجتماعی (حرف اول)
- گزارشی از سفر هیات ایرانی به آلمان
- راهکارهای تحقق زبان مشترک بین سازمان های غیردولتی (گفت و گوی اجتماعی)
- گردهمایی سازمان های جامعه مدنی در کرمان
- کیفیت یا کمیت انجمن ها، کدامیک در سرمایه اجتماعی موثرتر است؟ (ترجمه)
- نقش سرمایه اجتماعی در کشور های غربی (ترجمه)

شماره ۱۰ و ۹

- گزارشی سمینار سرمایه اجتماعی
- آیین نامه اجرایی تاسیس و فعالیت سازمان های غیردولتی
- معرفی گروه نوآوران پارس
- نکاتی در خصوص طبقه بندی سازمان های غیردولتی (یادداشت)
- قوانین و حقوق سازمان های غیردولتی در فرانسه (ترجمه)
- و....
- پرونده: شبکه ارتباطی سازمان های غیردولتی
- میزگردی پیرامون شبکه و شبکه سازی
- شبکه، نماد جامعه اطلاعاتی (حرف اول)
- چالشها و فرصت های فرا روی شبکه و شبکه سازی (گزارش)
- توسعه شبکه های ارتباطی (ترجمه)
- گزارشی از دومین کنفرانس مقدماتی اجلاس جهانی جامعه اطلاعاتی

Volunteer Actors

Iran Civil Society Organizations Training & Research Center
(ICTRC)

3rd floor, 77 Mansour Street, Ostad Motahary Ave., Tehran, Iran

Telefax: +98 21 855 56 84

Email: info@irancsos.net

Website: <http://www.irancsos.net>